महाराष्ट्र शासन

पोलीस महासंचालक कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय, शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई ४०० ००१

क्र.पोमसं/३१/वैखप्र देयक/परिपत्रक/32/२०२६ मुंबई, दि.२६/०२/२०२६

संदर्भ :- १. महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१,

२. शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र.एमएजी २००५/९/ प्र.क्र.१/आरोग्य ३, दिनांक १९.०३.२००५,

३. शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र.वैखप्र-२०२२/प्र.क्र.३५/राकावि-२, दि.१९/०७/२०२२,

४. शासन निर्णय, गृह विभाग,क्र.आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब, दि.१२/०४/२०२३.

विषय :- वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयके सादर करताना घ्यावयाची दक्षता...

*****

परिपत्रक -

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मधील तरतूदीं तसेच शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी २००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य ३, दि.१९.०३.२००५ व सार्वजनिक आरोग्य विभागातर्फे वेळोवेळी निर्गमित होणा-या शासन निर्णयांच्या अधिन राहून आकस्मिक उद्भवणारे २७ आजार व ५ गंभीर आजार आणि कोविड-१९ आकस्मिक आजार (शा.निर्णय दि.१७/१२/२०२०), म्युकरमायकोसीस (शा.निर्णय दि.०५/०१/२०२३) व शासन निर्णय दि.२७/०३/२०२० अन्वये समावेश केलेले ०६ गंभीर आजारावरील उपचारार्थ झालेल्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपुर्ती करण्यात येते.

राज्यातील पोलीस दलातील पोलीस अधिकारी / अंमलदार, मंत्रालयीन अधिकारी / कर्मचारी यांना व त्यांच्या कुटुंबीयांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ व त्यांनतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयातील तरतुदींच्या अधीन राहून रु.५.०० लक्ष (अक्षरी रुपये पाच लाख फक्त) वरील वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीच्या प्रकरणांना मंजूरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग प्रमुखांना असलेले अधिकार शासन निर्णय, गृह विभाग,क्र.आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब, दि.१२/०४/२०२३ अन्वये पोलीस महासंचालक व अपर पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

तथापि, घटक कार्यालयाकडून प्राप्त झालेल्या वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयकामध्ये ब-याच प्रमाणावर त्रुटी आढळून येतात. त्यामुळे घटक कार्यालयास त्रुटींच्या पुर्ततेकरिता पत्रव्यवहार करावा लागतो. सबब वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयके निकाली काढण्यास विलंब होतो.

घटक कार्यालयाकडून सादर केलेल्या वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयकामध्ये पुढील नमूद प्रमुख बाबी निदर्शनास आल्या आहेत-

१. सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दि.१९/०३/२००५ व त्यांनतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार आकस्मिक / गंभीर आजार घोषित केले आहेत. शासन निर्णय दि.१९/०७/२०२२ नुसार देयकाची परिगणना करताना वजाती करावयाच्या नादेय बाबी / रकमा (उदा- Blades, Wipes, Masks-Surgical, Tooth Pastes) कपात न करता प्रतीपूर्तीसाठी देयक सादर करण्यात येतात. तरी, वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयके सादर करताना शासन निर्णय **दि.१९/०७/२०२२** मधील नादेय बाबी कपात करुन सादर करावीत. **(प्रत संलग्न)**

२. वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयके सादर करताना फाईलकव्हर मध्ये (400 GSM) व एका छायांकित प्रतीसह सादर करणे आवश्यक आहे. परंतु, तसे सादर न-करता, टॅग न-करता दोरीने बांधून सादर करण्यात येतात. त्यामुळे देयकासोबतची महत्वाची कागदपत्रे गहाळ होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. तरी, वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयक सादर करताना फाईलकव्हर व एका छायांकित प्रतीसह सादर करावे.

३. काही देयकांसोबत आवश्यक ती सर्व कागदपत्रे तपासणी सूचीनुसार जोडण्यात आलेली नसतात. त्यामुळे कोणती कागदपत्रे जोडली आहेत किंवा नाहीत हे तपासण्यामध्ये वेळ जातो. तसेच ब-याचवेळी प्रत्यक्ष कागदपत्रे जोडलेली नसतानाही तपासणी सूचीमध्ये कागदपत्रे जोडली आहेत असे नमूद करण्यात येते. तर, वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयकासोबत सर्व कागदपत्रे जोडली आहेत, याची खात्री करुनच देयक सादर करावे.

४. वैद्यकिय खर्चाची देयके प्रतिपूर्तीसाठी सादर करताना चेकलीस्टसह सादर करावीत. नस्तीवर पृष्ठ क्रमांक टाकून व चेकलिस्टमध्ये त्या कागदपत्रापुढे ती कोणत्या पृष्ठावर आहेत त्याचा क्रमांक लिहून सादर करावे. **(सोबत तपासणी सूची (Check List) जोडली आहे.)**

५. सोबत जोडलेल्या तपासणी सूचीमधील प्रमाणपत्रांना पताका लावाव्यात व पताकावर कोणते प्रमाणपत्र आहे ते स्पष्ट नमूद करावे.

तरी, सर्व घटक प्रमुखांना सुचित करण्यात येते की, उपरोक्त नमूद सुचनांचे पालन करून तसेच सोबत जोडलेल्या तपासणी सूचीनुसार (Check List) परिपूर्ण कागदपत्रांसह वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीची देयके या कार्यालयास सादर करावीत. जेणे करुन वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीची देयके मंजूर करण्यास किंवा शासनास सादर करण्यास विलंब होणार नाही.

पोलीस महासंचालक यांच्या मान्यतेने,

(अभिषेक त्रिमुखे)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (प्रशासन)
पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, म.राज्य, मुंबई.

प्रति,

महासंचालक, लाचलुचपत प्रतिबंधक विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
पोलीस महासंचालक, लोहमार्ग मुंबई,

सर्व पोलीस आयुक्त, (लोहमार्गसह) (बृहन्मुंबई वगळून)

अपर पोलीस महासंचालक, गुन्हे अन्वेषण विभाग, म.राज्य, पुणे / प्रशिक्षण व खास पथके, मुंबई / दहशतवाद विरोधी पथक, मुंबई / महामार्ग सुरक्षा पथक, मुंबई / आर्थिक गुन्हे शाखा, म.राज्य, मुंबई / राज्य राखीव पोलीस बल, म.राज्य, मुंबई / नागरी हक्क संरक्षण विभाग, मुंबई / फोर्स वन, म.राज्य, मुंबई / अपर पोलीस महासंचालक व संचालक पोलीस बिनतारी संदेश, महाराष्ट्र राज्य, पुणे / विशेष कृती, म.राज्य, मुंबई,

आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, मुंबई,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक,

संचालक, महाराष्ट्र पोलीस अकादमी, नाशिक,

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नक्षल विरोधी अभियान, नागपूर / विशेष सुरक्षा विभाग, दादर / फोर्सवन, मुंबई / मोटार परिवहन पुणे / रा.रा.पो.बल नागपूर / पुणे संचालक, महाराष्ट्र प्रबोधिनी, पुणे,

पोलीस उप महानिरीक्षक, गडचिरोली परिक्षेत्र, कॅम्प नागपूर,

सर्व पोलीस अधीक्षक (लोहमार्गसह),

पोलीस अधीक्षक, बिनतारी संदेश विभाग, पुणे / गुन्हे अन्वेषण विभाग, पुणे / विशेष कृती दल, नागपूर,

सर्व समादेशक, राज्य राखीव पोलीस बल गट क्र. १ ते १६,

सर्व प्राचार्य, पोलीस प्रशिक्षण विद्यालये (अ.अ.प्र.के, नागपूर / रारापोबल प्रशिक्षण केंद्र, नानवीज दौंड, पुणेसह),

प्राचार्य, गुन्हे अन्वेषण प्रशिक्षण विद्यालय, नाशिक,

प्रत माहितीकरिता-

सर्व उपसहायक, पोलीस महासंचालक कार्यालय, मुंबई,

कार्यासन अधिकारी, कार्यासन क्रमांक ०१ ते ४४.

पोलीस महासंचालक कार्यालयास वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीची देयके सादर करताना सादर करावयाच्या कागदपत्रांची

<u>तपासणी सूची (Check list)</u>

अ.क्र.	कागदपत्रांचा तपशील	होय	नाही	पृष्ठ क्र.
1.	विशेष पोलीस महानिरीक्ष, पोलीस अधीक्षक यांचे पत्र व त्यांचे स्तरावर करण्यात आलेला परिगणना तक्ता, देयकासोबत जोडण्यात आलेल्या कागदपत्रांची चेकलिस्ट			
2.	वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीचा कर्मचा-याचा स्वत:चा अर्ज			
3.	वैद्यकीय खर्चाची परिगणना **(नादेय बाबी वगळून शा.नि. दि.१९/०७/२०२२ अन्वये)**			
4.	जिल्हा शल्यचिकित्सक यांनी आजार प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र			
5.	परिशिष्ट 1 (शासकीय कर्मचा-याने भरून दयावयाचा नमुना)			
6.	नमुना अ (शासकीय रुग्णालयात बाह्यरुग्ण म्हणून उपचार घेतले असतील तर, शा.नि. दि.३०/०८/१९९९)			
7.	नमुना ब (शासकीय रुग्णालयात आंतररुग्ण म्हणून उपचार घेतले असतील तर, शा.नि. दि.३०/०८/१९९९)			
8.	नमुना क (Form C) (खाजगी रुग्णालयात उपचार घेतले असतील तर, शा.नि. दि.३०/०८/१९९९)			
9.	नमुना ड (Form D) (खाजगी रुग्णालयात उपचार घेतले असतील तर, शा.नि. दि.३०/०८/१९९९)			
10.	डिस्चार्ज कार्ड / समरी (Discharge Card / Summary)			
11.	रुग्णालयाचे मूळ बील / डिटेल बील समरी / शस्त्रक्रियेकरिता लागलेल्या अन्य बाबींच्या मूळ पावत्या, डॉक्टरांच्या सही व शिक्यासह (गोल / Round शिक्यामध्ये रुग्णालयाचा रजिस्ट्रेशन नंबर अनिवार्य)			
12.	औषधांची परिपूर्ण यादी, डॉक्टरांच्या सही व शिक्यासह (औषधांच्या एकूण रकमेसह)			
13.	औषधांच्या मूळ पावत्या (A4 साईजच्या पेपरवर दिनांकाप्रमाणे व्यवस्थित चिकटवून)			
14.	रुग्णालयातील वास्तव्याबाबत प्रमाणपत्र (उपचार घेतलेल्या डॉक्टरांच्या सही व शिक्क्यासह)			
15.	वैदयकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळण्याकरिता कोणत्याही विमा कंपनीकडे दावा केलेला नाही वा देयकाची रक्कम अन्य धर्मादाय संस्था / ट्रस्ट यांचेकडून आहरित केलेली नाही याबाबतचे तसेच, रुग्ण कर्मचारी यांच्यावर पूर्णपणे अवलंबून असल्याबाबतचे शपथपत्र (Affidavit) (सदरचे शपथपत्र बॉड पेपरवर देण्यात यावे.)			
16.	महाराष्ट्र पोलीस कुटुंब आरोग्य योजनेअंतर्गत पॅनलवरील रुग्णालयात उपचार का घेतले नाहीत याबाबत स्पष्टीकरण / खुलासा (शासकीय कर्मचा-याने दयावयाचा खुलासा)			
17.	वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्तीचा दावा विहीत मुदतीत सादर केला नसल्यास त्याबाबतचा खुलासा			
18.	उपचार जर राज्याबाहेरील रुग्णालयात घेतले असतील तर राज्याबाहेर कोणत्या कारणास्तव उपचार घेतले याबाबतचे कर्मचा-याचे स्पष्टीकरण / खुलासा घेण्यात यावा. (डॉक्टरांनी शिफारस केली असल्यास शिफारस पत्र			

	सोबत जोडावे)			
19.	आकस्मिकता प्रमाणपत्र (Emergency Certificate)			
20.	नर्सिंग प्रमाणपत्र (Nursing Certificate)			
21.	कुटुंब मर्यादा प्रमाणपत्र			
22.	कुटुंब तपशील प्रमाणपत्र			
23.	अवलंबिता प्रमाणपत्र			
24.	वैदयकीय खर्च स्वत: केल्याबाबतचे प्रमाणपत्र			
25.	कर्मचाऱ्यांचे निधन झाले असल्यास मृत्यू प्रमाणपत्र व त्यांचे वतीने वारसदारांनी देयक सादर केले असल्यास वारसाबाबत समर्थनीय कागदपत्रे			
26.	प्रतिपूर्तीच्या दाव्याचे प्रमाणपत्र (जोडीदार शासकीय सेवेत असल्यास जोडीदाराने त्यांच्या कार्यालयास देयक सादर केले नसल्याबाबत हमीपत्र)			
27.	पती / पत्नी / आई-वडील शासकीय सेवेत नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र			
28.	आई वडील निवृत्तीवेतनधारक असल्यास/नसल्यास त्याबाबतचे प्रमाणपत्र			
29.	औषधांमध्ये मदयार्क, अल्कोहोल, टॉनिक अथवा अन्नघटक यांचा समावेश नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र			
30.	उपचाराकरिता वापरण्यात आलेल्या साधनांचा दुबार वापर केला नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र			
31.	उपचारासाठी अग्रीम घेतले असल्यास त्याच्या आदेशाची प्रत / घेतले नसल्यास अग्रीम घेतले नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र			
32.	लेखा परिक्षणात देयक ना-मंजूर झाल्यास रक्कम परत करण्याबाबतचे हमीपत्र			
33.	आयकर कपातीबाबत कर्मचाऱ्यांचे प्रमाणपत्र			
34.	स्त्री कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत आई- वडील / सासू- सासरे यांचा विकल्प घेतला असल्यास सेवापुस्तकातील साक्षांकित नोंदीची प्रत (कार्यालयाचे साक्षांकित प्रमाणपत्र) (शा.नि. दि.१४/१२/२०२२)			
35.	देयकाच्या आवश्यकतेनुसार इतर अनुषंगिक प्रमाणपत्रे (मधुमेह प्रमाणपत्र / अपघात असल्यास प्रमाणपत्र / FIR ची प्रत)			
36.	कर्मचाऱ्यांची वेतनचिठ्ठी, आधार कार्ड, पॅन कार्ड, पोलीस ओळखपत्र.			
37.	Pathology मूळ पावत्या व अहवाल			
38.	इतर Report मूळ कागदपत्रे			
39.	प्रसुतीचे देयक असल्यास शासन निर्णय दि.21.08.1999 मधील तरतुदीनुसार मूळ माता व बालक संरक्षण कार्ड			
40.	जर एखादा अधिकारी / कर्मचारी यांना दि.०१/०५/२००१ पुर्वीची तीन पेक्षा जास्त अपत्ये असतील तर सोबत निर्बिजीकरणाची शस्त्रक्रिया केल्याचे प्रमाणपत्र जोडण्यात यावे.(शा.नि. दि.२८/११/२०००)			

शासकीय कर्मचा-यांनी व त्यांच्या कुटुंबियांनी आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी घेतलेल्या खाजगी रुग्णालयातील आंतररुग्ण उपचाराच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या मंजूरीबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक एमएजी २००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य ३
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : १९ मार्च, २००५

वाचा :- १) शासन निर्णय, सा.आ.वि.क्र.एमएजी १०९१/३४५६/प्र.क्र.३२०/९१/आ.७, दि.१४ जानेवारी, १९९३
२) शासन निर्णय, सा.आ.वि.क्र.एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.३, दि.२९ जुलै, १९९९
३) शासन शुध्दिपत्रक सा.आ.वि. क्र.एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.३, दि.२५ फेब्रुवारी, २०००
४) शासन निर्णय सा.आ.वि.क्र.एमएजी १०९५/प्र.क्र.४५/९५/आ.३, दि.४ जुलै, २०००
५) शासन निर्णय सा.आ.वि.क्र.एमएजी १०९९/१३३३/प्र.क्र.२०१/आ.३, दि.२९ नोव्हेंबर, २००४
६) आरोग्य सेवा संचालनालयाचे पत्र क्र. संआसे/आकस्मिक आजार/वैप्रप्र/मर्यादा/कक्ष-८ब/ कक्ष-१/०५, दि.३.१.२००५

प्रस्तावना :-

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१, मधील तरतुदींच्या अधिन राहून, आकस्मिक उद्भवणा-या २७ आजारांवर खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारांवरील वैद्यकीय खर्चाची, वेतनगटानुसार अनुज्ञेय ठरविण्यात आलेल्या टक्केवारीप्रमाणे परंतु प्रत्येक प्रकरणी रु.२०,०००/- च्या कमाल मर्यादेत प्रतिपुर्तीस मंजुरी देण्याचे अधिकार विभागप्रमुखांना आहेत. या मर्यादेवरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीची प्रकरणे संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागामार्फत सार्वजनिक आरोग्य विभाग व वित्त विभागाकडे विशेष बाब म्हणून मान्यतेच्यादृष्टीने सादर केली जातात. सद्य:स्थितीत औषधांच्या किमतीत व उपचार पध्दतीवरील खर्चामध्ये झालेली वाढ तसेच अशी प्रकरणे निकाली काढण्यास लागणारा कालावधी इत्यादींचा विचार करता प्रचलित कमाल मर्यादेत वाढ करणे व प्रतिपुर्तीच्या अनुज्ञेय रकमेची परिगणना करण्यामध्ये सुलभता आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.३, दि.२९ जुलै, १९९९ मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे :-

१) औषधोपचारावरील खर्चाची प्रतिपुर्ती :-

वेतनगटानुसार औषधोपचारावरील खर्चाच्या प्रतिपुर्तीची अनुज्ञेय रक्कम प्रस्तुत शासन निर्णयामधील तक्ता 'अ' मध्ये नमुद केली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करण्यांत येऊन आता वेतनश्रेणीचे वर्गीकरण न करता औषधोपचारावरील प्रत्यक्ष खर्चाच्या ९०% रक्कम सरसकट अनुज्ञेय राहील.

२) खाजगी रुग्णालयातील वास्तव्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती :-

प्रस्तुत शासन निर्णयामधील तक्ता 'ब' मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे :-

तक्ता 'ब'

अ. क्र.	खाजगी रुग्णालयातील वास्तव्याचा प्रकार	वास्तव्यावरील खर्चाची प्रतिपुर्ती करावयाचा प्रचलित दर	वास्तव्यावरील खर्चाची प्रतिपुर्ती करावयाचा सुधारीत दर
१	जनरल वॉर्ड (सर्वसामान्य कक्ष)	वेतनाच्या टप्प्याप्रमाणे ९० %, ८५%, ८०%	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ९५% अनुज्ञेय
२	जनरल वॉर्डच्या (सर्वसामान्य कक्षाच्या) बाजूचा बाथरुम नसलेला कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ७५ %	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ९०% अनुज्ञेय
३	बाथरुमसह स्वतंत्र कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ६५ %	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ७५% अनुज्ञेय
४	बाथरुमसह डबल बेडेड कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ६० %	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ७५% अनुज्ञेय
५	बाथरुमसह वातानुकुलित कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० %	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ७५%
६	अतिदक्षता कक्ष (I.C.U.)	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० %	१००%

(विशेष टिप :- वरील तक्ता 'ब' मधील अनुक्रमांक ५ येथे नमुद केलेला बाथरुमसह वातानुकुलित कक्ष हा केवळ जे अधिकारी विमानप्रवासासाठी पात्र आहेत, त्यांना अनुज्ञेय राहील.)

३) प्रतिपुर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजुरीचे अधिकारांबाबत :-

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी १०९१/३४५६/प्र.क्र.३२०/९१/आ.७, दि.१४ जानेवारी, १९९३ प्रमाणे वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीची कमाल मर्यादा रु.२०,०००/- पर्यंत वाढविण्यात आली होती व ही मर्यादा सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.३, दि.२९ जुलै, १९९९ च्या शासन निर्णयास अनुसरुन शासन शुध्दिपत्रक सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.३, दि.२५ फेब्रुवारी, २००० प्रमाणे उद्धृत करण्यात आली आहे. याबाबत आता पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे :-

१) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१, व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयांमधील तरतुदींच्या अधीन राहून रु.४०,०००/- पर्यंतच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीस मंजूरीचे अधिकार संबंधित विभागांच्या विभाग प्रमुखांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

२) प्रचलित पध्दतीनुसार रु.२०,०००/- वरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीस एक विशेष बाब म्हणून मंजुरी देण्याबाबतची प्रकरणे सार्वजनिक आरोग्य विभाग व वित्त विभागास सादर केली जात होती, आता रु.४०,०००/- वरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या प्रकरणांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१, व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदींच्या अधिन राहून मंजुरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे पुर्ण अधिकार संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागप्रमुखांना देण्यात येत आहेत.

३) विहीत तरतुदीत न बसणा-या प्रकरणी काही अपवादात्मक परिस्थितीत विशेष बाब म्हणून वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीस मान्यता द्यावयाची असल्यास अशाप्रकरणी निर्णय घेण्यासाठी पुढे

नमुद केल्याप्रमाणे समिती गठीत करण्यांत येत असून या समितीकडे अशी प्रकरणे निर्णयार्थ सादर करण्यांत यावीत :

अ) अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग	--	अध्यक्ष
ब) सचिव (व्यय), वित्त विभाग	--	सदस्य
क) संबंधित प्रशासकीय विभागांचे सचिव	--	सदस्य
ड) महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई	--	सदस्य
ई) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई	--	सदस्य
फ) उप सचिव (रुग्णसेवा), सार्वजनिक आरोग्य विभाग	--	सदस्य सचिव

२. शासन याद्वारे असे निदेश देत आहे की, वर नमुद केल्याप्रमाणे विभागप्रमुख व प्रशासकीय विभागप्रमुख या स्तरावर प्रकरणांना मंजुरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१, व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मंजुरी देण्यात यावी.

३. हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांनादेखील लागू करण्यांत यावा, मात्र यापुर्वीची निर्णयीत ठरलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यात येऊ नये.

४. शासन विनिर्दिष्ट २७ आकस्मिक व ५ गंभीर आजारांची यादी परिशिष्ट 'अ' येथे व शासनमान्य खाजगी रुग्णालयांची यादी परिशिष्ट 'ब' येथे जोडण्यात आली आहे. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी हा शासन निर्णय त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यासने व कार्यालये यांना कळविण्याची व्यवस्था करावी.

५. हे आदेश महाराष्ट्र राज्याच्या विधानमंडळाचे सभापती, उपसभापती, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्याचे मा.मुख्यमंत्री, मा.मंत्री, मा.राज्यमंत्री, विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान व माजी सदस्य, शासकीय कर्मचारी व या सर्वांचे कुटुंबिय यांना लागू राहतील.

६. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारीक संदर्भ क्र.५८३/सेवा ५, दि.१७.३.२००५ नुसार निर्गमित करण्यांत येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(ला. म. चौधरी)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव

प्रति :- मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (सर्व), मंत्रालय, मुंबई
सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई
*सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई
*प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

एच–1137 –2

*प्रबंधक, मा.लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
*प्रबंधक, मा.उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
*सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्र्यांचे सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
विभागीय आयुक्त (सर्व)
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई
सेटलमेंट कमिशन ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे
जिल्हाधिकारी (सर्व)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), मुंबई/नागपूर
अधिदान व लेखाअधिकारी, मुंबई
चीफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाउंटस्, मुंबई
कोषागार अधिकारी (सर्व)
महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई
संचालक, आयुर्वेद, मुंबई
संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई
व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकिन बायोफार्मासिटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई
अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय(सर्व)
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालये (सर्व)
वैद्यकीय अधिक्षक, शासकीय रुग्णालय (सर्व)
व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई
वित्त विभाग(सेवा ५ कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई(१० प्रती)
सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई (५० प्रती)

२. हा शासन निर्णय मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व कार्यालयांच्या निदर्शनास आणा

निवडनस्ती (आरोग्य ३)

* (पत्राने)

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी २००५/१/प्र.क्र.१/आ.३, दि.१९ मार्च, २००५ चे सहपत्र

परिशिष्ट 'अ'

शासन विनिर्दिष्ट २७ आकस्मिक व ५ गंभीर आजारांची यादी.

१) हृदयविकाराचा झटका (Cardiac emergency) मस्तिष्क संबंधी (cerebral vascular) फुफ्फुसाच्या विकाराचा झटका (Pulmonary emergency)/ अँजिओग्राफी चाचणी
२) अति रक्तदाब (Hypertension)
३) धनुर्वात (Titanus)
४) घटसर्प (Diphtheria)
५) अपघात (Accident) आघात संलक्षण (Shock Syndrome) हृदयाशी आणि रक्तवाहिनीशी संबंधीत (Cardiological and Vascular)
६) गर्भपात (Abortions)
७) तीव्र उदर वेदना/आंत्र अवरोध (Acute abdominal pains/Intestinal obstruction)
८) जोरदार रक्तस्त्राव (Severe haemorrhage)
९) गॅस्ट्रो--एन्ट्रायटिस (Gastro--Entrietis)
१०) विषमज्वर (Typhoid)
११) निश्चेतनावस्था (Coma)
१२) मनोविकृतीची सुरुवात (Onset of psychiatric disorder)
१३) डोळ्यातील दृष्टीपटल सरकणे (Retinal detachment in the eye)
१४) स्त्रीरोगशास्त्र आणि प्रसुतीशास्त्र संबंधित यांच्याशी आकस्मिक आजार (Gynaecological and obstetric emergency)
१५) जननमुत्र आकस्मिक आजार (Genito - urinary emergency)
१६) वायू कोथ (Gas Gangrine)
१७) कान, नाक किंवा घसा यामध्ये विजातीय पदार्थ गेल्यामुळे निर्माण झालेले आकस्मिक आजार (foreign body in ear; nose or throat emergency)
१८) ज्यामध्ये तातडीने शस्त्रक्रिया करणे आवश्यक असते अशा जन्मजात असंगती (Cogenital Anamolies requiring urgent surgical intervention)
१९) ब्रेन ट्युमर (Brain Tumour)
२०) भाजणे (Burns)
२१) इपिलेप्सी (Epilepsy)
२२) ॲक्यूट ग्लॅकोमा (Acute Glaucoma)
२३) स्पायनल स्कॉड (मज्जारज्जू) संबंधात आकस्मिक आजार
२४) उष्माघात
२५) रक्तासंबंधातील आजार
२६) प्राणी चावल्यामुळे होणारी विषबाधा
२७) रसायनामुळे होणारी विषबाधा

गंभीर आजार- भाग २

१) हृदय शस्त्रक्रियांची प्रकरणे (Heart Surgery)
२) हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया (Bye pass Surgery)
३) ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया
४) मुत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया (Kidney Transplantation)
५) रक्ताचा कर्करोग (Blood Cancer)

****

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी १००५/९/प्र.क्र.९/आ.३, दि.१९ मार्च, २००५ चे सोबत

परिशिष्ट "ब"

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचारावरील खर्चाची शासकीय रुग्णालयाप्रमाणे प्रतिपुर्ती अनुज्ञेयतेसाठी शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची अद्ययावत यादी.

क्र.	आजाराचे नाव	शासन मान्य संस्थेचे नांव
१	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया व हृदयावरील इतर शस्त्रक्रिया	१) सदर्न रेलवेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास
		२) ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, वेल्लोर
		३) के.ई.एम.रुग्णालय, मुंबई
		४) जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई
		५) बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई
		६) कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ
		७) श्री.चित्राई तिरुनल इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम
		८) कंबाला हिल हॉस्पिटल ॲण्ड हार्ट इन्स्टिट्युट, मुंबई
		९) एन.एम.वाडीया इन्स्टिट्युट ऑफ कार्डीयालॉजी, पुणे
		१०) रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे
		११) डॉ.के.जी.देशपांडे मेमोरियल सेंटर, नागपूर
		१२) सेंट्रल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्स, नागपूर
		१३) जी.बी.पंत हॉस्पिटल, नवी दिल्ली
		१४) पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्युट, चंदिगढ
		१५) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली
		१६) एसएसकेएम हॉस्पिटल, कलकत्ता
		१७)डॉ.इनामदार हॉस्पिटल, पुणे
		१८)दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे
		१९)सीम्स हॉस्पिटल, नागपूर
		२०)कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद
		२१)राजबहादूर हार्ट फाऊंडेशन प्रा.लि.नाशिक
		२२)अवंती इन्स्टिट्युट ऑफ कार्डिओलॉजी, नागपूर
		२३)हिलिंग टच ॲन्जिओग्राफी ॲण्ड कार्डिक सर्जरी सेंटर, नाशिक
		२४)ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिट्युट
		२५)स्पंदन हार्ट इन्स्टिट्युट आणि रिसर्च सेंटर, नागपूर
		२६)गिरिराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्टेंसिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे
		२७)दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे
		२८)काळपांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद
		२९)अर्नेजा हार्ट इन्स्टिट्युट, नागपूर
		३०)क्रिसेंड नर्सिंगहोम आणि इंटेन्सिव्ह कार्डियाक केअर युनिट, नागपूर
		३१)जळगांव हार्ट इन्स्टिट्युट लिमिटेड द्वारा संचलित इंडो अमेरिकन कार्डिओव्हॅस्क्युलर सेंटर जळगांव.

		३२)एशियन हार्ट इन्स्टिट्युट, बांद्रा, मुंबई
		३३)सरस्वती मेडिकल फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर
		३४)पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे
२	मुत्रपिंड प्रतिरोपण	१) ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, वेल्लोर
		२) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली.
		३) पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्युट, चंदिगड
		४) जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई
		५) रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे
		६)सोलापूर किडनी केअर सेंटर ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर
		७)कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद
		८)राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय वर्धा
		९)इन्स्टिट्युट ऑफ युरोलॉजी, पुणे
		१०)क्रिसेंड नर्सिंगहोम आणि इंटेन्सिव्ह कार्डियाक केअर युनिट, नागपूर
		११)के.इ.एम.रुग्णालय, पुणे
		१२)पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे
		१३)डॉ.राघोजी किडनी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि.सोलापूर
३	रक्ताचा कर्करोग व इतर कर्करोग	१) टाटा मेमोरियल हॉस्पिटल, मुंबई
		२) कॅन्सर इन्स्टिट्युट, अडयार, मद्रास
		३) इंडीयन कॅन्सर इन्स्टिट्युटच्या महाराष्ट्रातील सर्व संस्था (असल्यास)
		४) बालाभाई नानावटी रुग्णालय, मुंबई
		५) कॅन्सर रिलीफ सोसायटी, नागपूर
		६) अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च ॲण्ड रिलीफ सोसायटी, बार्शी
		७) श्री.सिध्देश्वर कॅन्सर सोसायटी, सोलापूर
		८) कॅन्सर इन्स्टिट्युट, अडयार, मद्रास
		९) संत तुकाराम मेडीकल रिसर्च सेंटर, महर्षी दयानंद मार्ग, अकोला
		१०)दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे
		११)शेठ नंदलाल धुत रुग्णालय, औरंगाबाद
		१२)हेमोटॉलॉजी क्लिनिक, प्रयोगशाळा व रुग्णालय, नागपूर
		१३)उध्दव मेमोरियल हॉस्पिटल, नाशिक
		१४)राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय वर्धा
		१५)दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे
		१६)डॉ.रविंद्र फडकलीकर हॉस्पिटल, औरंगाबाद
		१७)काळबांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद
		१८)दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद
		१९)बगाडीया हॉस्पिटल, अकोला
४	लहान मुलांचे आजार	१)बाई जेरबाई वाडीया रुग्णालय, मुंबई
		२)दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद

५	ऑर्थोपेडीक उपचार	१) ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, महालक्ष्मी, मुंबई
		२) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ फिजीकल मेडीसीन ॲण्ड रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई
		३)म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडिक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली
		४)शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर
		५)फर्णे हॉस्पिटल, सातारा
		६)डॉ.पी.बी.मगदूम ऑर्थोपेडीक सर्जन ट्रामा केअर हॉस्पिटल, मिरज, जि.सांगली
		७)डॉ.अशोक पाटील क्लिनिक, सांगली
		८)देसाई ॲक्सिडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे
६	मधुमेह	रहेजा रुग्णालय, मुंबई
७	मणक्याचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार	१) संचेती इन्स्टिट्युट फॉर ऑर्थोपेडिक रिहॅबिलिटेशन, पुणे
		२) स्वास्थ्योग प्रतिष्ठान चॅरिटेबल ट्रस्ट फॅक्चर ॲण्ड ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, मिरज
		३) सुश्रुत मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च सोसायटीचे हर्डीकर हॉस्पिटल, पुणे
		४) सुश्रुत हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, नागपूर
		५) म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडिक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली
		६) स्वास्थ्योग प्रतिष्ठान चॅरिटेबल ट्रस्ट, मिरज
		७) पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे
		८) साईनाथ ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे
८	कॉम्प्युटराईज्ड रेस्टींग इलेक्ट्रोकार्डिओग्राम	डॉ.शशांक सुभेदार नॅशनल हार्ट सेंटर ॲण्ड क्लिनिक, नागपूर (या रुग्णालयास निरनिराळ्या चाचण्यांच्या संदर्भात मान्यता दिलेली आहे.)
	कॉम्प्युटराईज्ड ट्रेडमील स्ट्रेस टेस्ट	
	व्हेक्टोरकार्डियोग्राम डायग्राम	
	कलर डॉपलर एको कार्डीओग्राफी	
	परमनन्ट पेसमेकर ॲनालायसेस	
	ॲम्बुलेटरी व्होल्टर मॉनिटरींग	
९	पोलिओ अस्थिव्यंगोपचार	ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ फिजीकल मेडिसीन ॲण्ड रिहॅबिलीटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई
१०	मेंदुवरील शस्त्रक्रिया व उपचार	१)अश्विनी सहकारी रुग्णालय, सोलापूर
		२) कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद
		३)शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर
		४)पुणे इन्स्टिट्युट ऑफ युरॉलॉजी, पुणे
		५)एस.पी.इन्स्टिट्युट ऑफ न्युरोसायन्स, सोलापूर
		६)गिरिराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्टेसिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे
		७)लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर
		८)पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे
		९)लाईफ लाईन हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, नाशिक
		१०)शिरोडकर हॉस्पिटल ट्रस्ट, डोंबिवली
		११)देसाई ॲक्सिडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे

वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीच्या देयकांची परिगणना करताना वजाती करावयाच्या नादेय बाबी.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०२२/प्र.क्र.३५/राकावि-२

गोकुलदास तेजपाल रूग्णालय आवार, संकूल इमारत
१० वा मजला बी-विंग, मंत्रालय, मुंबई - ४००००१
दिनांक : १९ जुलै, २०२२

वाचा -

१) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. एमएजी-२००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५.
२) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. वैखप्र-२०१९/प्र.क्र.२३६/राकावि-२, दिनांक २७ मार्च, २०२०.
३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. वैखप्र-२०२०/प्र.क्र.६६/राकावि-२, दिनांक १७ डिसेंबर, २०२०.
४) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्र. वैखप्र-२०२०/प्र.क्र.६६/राकावि-२, दिनांक ३० एप्रिल, २०२१.

प्रस्तावना :-

शासकीय अधिकारी/कर्मचारी व त्यांचे कुटुंबीय यांच्या खाजगी तसेच शासनमान्य खाजगी रुग्णालयातील उपचार खर्चाची वैद्यकीय प्रतिपूर्ती संदर्भात वैद्यकीय देयकांची नियमानुसार परिगणना करताना वजाती करण्याकरिता ना-देय बाबींची यादी प्रसिध्द करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

आता, सदर शासन निर्णयान्वये “ना-देय बाबींची (NON- ADMISSIBLE ITEMS) यादी” खालीलप्रमाणे देण्यात येत आहे. वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीच्या देयकांची परिगणना करण्यापूर्वी सदर यादीतील नादेय बाबींची वजाती करण्यात यावी.

Non-Admissible Items

1. Consumables:
    a. Blades like BP blades, lister blades, shaving blades, surgical blades etc.
    b. Wipes, tissue paper, masks-surgical/ nebulizer/high flow masks, tissue roll, caps, shoe cover, wet wipes/towels, stockings etc.
    c. Tooth pastes, Tooth powder, talcum powder, dusting powder etc.
    d. Oral care kit, extractors, brushes, mouth wash/rinse,
    e. Olive oil, massage oil, coconut oil, hair oil, paraffin jellies and other jellies, body spray, body lotion, honey etc.
    f. Maquet filters, bacterial filter, HME filter, water filters, air filters, any other filters, humidifiers etc.
    g. Gloves, pads, stockings, covers, gowns, bath cap /mask, towels, handloom etc.
    h. Disposable easy baths, disposable urine pots, tena beds, bath towels, bath gowns, instrument covers , floor mats or rugs etc.

   i. Hand switching pencils, skin stapler, skin markers, cautery pad/tips, spirometer, nebulizer, glucometer, gluco-strips, mucus extractor, thermometer etc.

2. Tonics and supplements
   a. Ayurvedic Tonics/supplements etc.
   b. Nutritional tonic and supplement etc.
   c. Protein powder, liquids, biscuits etc.
3. Other/miscellaneous charges
   a. Registration fees
   b. Miscellaneous charges
   c. Dietary charges
   d. Laundry charges, housekeeping charges etc.
   e. Injunction/ Intravenous fluid administration charges
   f. Blood transfusion supervision charges.

२. हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांनादेखील लागू करण्यांत यावा, मात्र यापुर्वीची निर्णयीत ठरलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यांत येऊ नये.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२२०७१३१५०७१४६८१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

MAHESH MADHUKAR LAD

Digitally signed by MAHESH MADHUKAR LAD
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PUBLIC HEALTH DEPARTMENT, 2.5.4.20=25beab36016c9d18b34e813ce2c51ae3ba862f5ee940326a80ef8dfa067b2f3b, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=2B0B7B24B48EA4D47E171EF81F64A0D535EBB08400DA6060265D4872BADAEACA, cn=MAHESH MADHUKAR LAD
Date: 2022.07.19 12:48:43 +05'30'

महेश लाड

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
२) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुबई.
३) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
४) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव,मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
५) मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६) सर्व मा.मंत्री व मा.राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७) मा.मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

८) मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
१०) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
११) सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लफ लँड रेकॉर्डस, पुणे
१२) विभागीय आयुक्त (सर्व),
१३) जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे),
१४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,
१५) महालेखापाल-१ , (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
१६) महालेखापाल- २, (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर,
१७) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१८) सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१९) चीफ ऑडिटर लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई.
२०) सर्व कोषगार अधिकारी,
२१) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,
२२) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,
२३) संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,
२४) संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,
२५) व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,
२६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,
२७) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),
२८) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),
२९) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
३०) जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),
३१) प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३२) प्रोथोनेटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३३) वित्त विभाग, (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,
३४) व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,
३५) सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन),मंत्रालय, मुंबई,
३६) निवडनस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनांना विनंती करण्यात येते की,त्यांनी सदर शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच, संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

महाराष्ट्र शासन
पोलीस महासंचालक कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय, शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई ४०० ००१

क्र.पोमसं/३१/वै.दे./आर्थिक मर्यादा/२६०/२०१५ **मुंबई,** दिनांक /०४/२०२२

संदर्भ:- १. शासन निर्णय, गृहविभाग क्र.आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब दि २०/०४/२०२१
२. शासन निर्णय, गृहविभाग क्र.आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब दि १२/०४/२०२३
३. या कार्यालयाचे समक्रमांकित परिपत्रक दि.०५/०५/२०२१

विषय:- पोलीस विभागातील शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजुरीचे अधिकारामध्ये सुधारणा करण्याबाबत....

****

परिपत्रक

उपरोक्त विषयावरील संदर्भ क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये शासनाने रु ३,००,०००/- व त्यावरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या प्रकरणांना मंजुरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग प्रमुखांना असलेले अधिकार, पोलीस महासंचालक यांना प्रदान करण्यात आले आहेत. त्यास अनुसरुन पोलीस महासंचालक यांनी या कार्यालयाचे संदर्भ क्र.३ च्या परिपत्रकान्वये पोलीस महासंचालक कार्यालयास प्रदान केलेल्या अधिकाराचे अपर पोलीस महासंचालक दर्जाच्या पोलीस घटकांना पुन:प्रदान केलेले आहेत.

२. महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग यांचे संदर्भ क्र.२ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय या मधील तरतुदींच्या अधीन राहून वित्तीय अधिकारांत खालील प्रमाणे बदल करण्यात आला आहे. दि.१२/०४/२०२३ च्या शासन निर्णयाची प्रत सोबत जोडली आहे.

सक्षम अधिकारी	पुर्वीचे अधिकार	सुधारीत अधिकार
विभाग प्रमुख (पोलीस महासंचालक) /(अपर पोलीस महासंचालक दर्जाचे पोलीस अधिकारी)	रु.३.०० लक्ष वरील प्रकरणे	रु.५.०० लक्ष वरील प्रकरणे
विशेष पोलीस महानिरीक्षक/पोलीस आयुक्त/ पोलीस उप महानिरीक्षक	३.०० लक्ष पर्यंतची प्रकरणे	रु.३.०० लक्ष वरील परंतु, रु.५.०० लक्ष पर्यंतची प्रकरणे
पोलीस अधीक्षक/ समादेशक	निरंक	रु. ३.०० लक्ष पर्यंतची प्रकरणे

३. उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे शासनाने विभाग प्रमुख (अपर पोलीस महासंचालक दर्जाचे पोलीस अधिकारी)/ विशेष पोलीस महानिरीक्षक/पोलीस आयुक्त/पोलीस उप महानिरीक्षक /पोलीस अधीक्षक/ समादेशक यांच्या स्तरावर प्रकरणांना मंजुरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मंजुरी देण्याची जबाबदारी सक्षम प्राधिका-याची राहील असे निर्देश दिले आहेत.

४. शासनाने दिलेल्या निर्देशानुसार हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांना देखील लागू करण्यात यावा, मात्र यापूर्वीची निर्णयीत ठरलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यात येऊ नयेत.

५. आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांचे क्र.संआसे/कक्ष-८ब/टे-१/वैखप्र/वाजवी समिती/२७९-३३२/ २०२३, दि.१३/०२/२०२३ च्या पत्राची प्रत सोबत जोडली आहे. सदर पत्रात नमूद केल्याप्रमाणे शासन निर्णय

दि.१७/०१/२०२३ मधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांच्या दि.१३/०२/२०२३ मधील वाजवी समितीने निश्चित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांच्या आधारे वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची प्रकरणे सक्षम अधिकारी यांनी निकाली काढावीत.

(अनुप कुमार सिंह)
अपर पोलीस महासंचालक (प्रशासन)
पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, म.राज्य, मुंबई

प्रति,

आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, मुंबई
सर्व पोलीस आयुक्त, (रेल्वेसह) (बृहन्मुंबई वगळून)
अपर पोलीस महासंचालक, लोहमार्ग मुंबई/ महामार्ग सुरक्षा पथक, मुंबई/ प्रशिक्षण व खास पथके, मुंबई/ दहशतवाद विरोधी पथक, मुंबई/ गुन्हे अन्वेषण विभाग, म.राज्य, पुणे/ नागरी हक्क संरक्षण विभाग, मुंबई / राज्य राखीव पोलीस बल, म.राज्य, मुंबई / फोर्स वन, म.राज्य, मुंबई / आर्थिक गुन्हे शाखा, म.राज्य, मुंबई /विशेष कृती, म.राज्य, मुंबई
अपर पोलीस महासंचालक व संचालक पोलीस बिनतारी संदेश, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
संचालक, महाराष्ट्र पोलीस अकादमी, नाशिक
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नक्षल विरोधी अभियान, नागपूर/विशेष सुरक्षा विभाग, दादर/ फोर्सवन मुंबई/मोटार परिवहन पुणे/रा.रा.पो.बल नागपूर / पुणे
संचालक, महाराष्ट्र प्रबोधिनी, पुणे.
पोलीस उप महानिरीक्षक, गडचिरोली परिक्षेत्र,कॅम्प नागपूर
सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसह)
पोलीस अधीक्षक, बिनतारी संदेश विभाग, पुणे/गुन्हे अन्वेषण विभाग, पुणे/ विशेष कृती दल, नागपूर
सर्व समादेशक, राज्य राखीव पोलीस बल गट क्र. १ ते १६
सर्व प्राचार्य, पोलीस प्रशिक्षण विद्यालये (अ.अ.प्र.के, नागपूर/रारापोबल प्रशिक्षण केंद्र, नानवीज दौंड, पुणेसह)
प्राचार्य, गुन्हे अन्वेषण प्रशिक्षण विद्यालय, नाशिक
कार्यासन अधिकारी, कार्यासन क्रमांक -२८/ २८ अ/ ३२ आणि ३६.

शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या मंजुरीबाबत....
प्रतिपुर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीच्या अधिकारांत सुधारणा <u>करण्याबाबत..</u>

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०२२/प्र.क्र.१२०/राकावि-२

गोकुलदास तेजपाल रूग्णालय आवार, संकूल इमारत
१० वा मजला बी-विंग, मंत्रालय, मुंबई - ४००००१
दिनांक : १७ जानेवारी, २०२३

<u>वाचा -</u>

1. **सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.वैखप्र-२०१६/प्र.क्र.१६/२०१६/राकावि-२, दिनांक १६ मार्च, २०१६.**
2. **सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.वैखप्र-२०१८/ प्र.क्र.४८८/ २०१८/ राकावि-२, दिनांक ०६ जून, २०१९.**

<u>प्रस्तावना :-</u>

शासकीय अधिकारी/कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानुषंगाने शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय यामधील तरतुदींच्या अधीन राहून वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्ती मंजुर करण्यात येते. संदर्भाधीन क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये रु.३ लक्ष पर्यंतच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या प्रकरणांना मंजुरी देण्याचे अधिकार विभाग प्रमुखांना आहेत. या मर्यादेबाहेरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीची प्रकरणे संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाकडून सादर केली जातात. तथापि, वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीच्या प्रस्तावांची प्रलंबित प्रकरणे लक्षात घेता, सदर अधिकार पुन:प्रर्त्यापित करण्याची मागणी विविध मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाकडून करण्यात येत आहे. सबब, सदर मागणीच्या अनुषंगाने आता दि. ०६ जून, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यांनतर वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णयामधील तरतुदींच्या अधीन राहून रु.३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लाख फक्त) पर्यंतच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीस मंजुरी देण्याच्या विभागप्रमुखांच्या वित्तीय अधिकारात सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय :-</u>

आता सदर शासन निर्णयान्वये, महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यांनतर वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय यामधील तरतुदींच्या अधीन राहून वित्तीय अधिकारांत खालीलप्रमाणे बदल करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

अ.क्र.	सक्षम प्राधिकारी	पूर्वीचे अधिकार	सुधारीत अधिकार
१	मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागप्रमुख	रुपये-३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) वरील प्रकरणे.	रुपये-५,००,०००/- (अक्षरी रुपये पाच लक्ष) वरील प्रकरणे.
२	विभागप्रमुख	रुपये-३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) पर्यंतची प्रकरणे.	रुपये-३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) वरील परंतु रुपये-५,००,०००/- (अक्षरी रुपये पाच लक्ष) पर्यंतची प्रकरणे.
३	प्रादेशिक विभागप्रमुख	रुपये-२,००,०००/- (अक्षरी रुपये दोन लक्ष) पर्यंतची प्रकरणे.	रुपये-३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) पर्यंतची प्रकरणे.

२. शासन याद्वारे असे निर्देश देत आहे की, वर नमूद केल्याप्रमाणे मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागप्रमुख, विभागप्रमुख व प्रादेशिक विभागप्रमुख यांच्या स्तरावर प्रकरणांना मंजुरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यांनतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मंजुरी देण्याची जबाबदारी सक्षम प्राधिकाऱ्याची राहील.

३. हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांनादेखील लागू करण्यांत यावा, मात्र यापुर्वीची निर्णयीत ठरलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यांत येऊ नये.

४. संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाने सदर शासन निर्णयात नमूद केलेल्या तरतूदींच्या अनुषंगाने वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीच्या मंजूरी करीता त्यांच्या अधिपत्याखाली असलेल्या कार्यालयांमध्ये विभागप्रमुख व प्रादेशिक विभागप्रमुख हे नेमके कोणते पदधारक असतील याबाबत त्यांनी आकृतीबंधातील मंजुर पदनाम विचारात घेऊन त्यांचे स्तरावर उचित निर्णय घ्यावा.

५. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी हा शासन निर्णय त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यासने व कार्यालये यांना कळविण्याची व्यवस्था करावी.

६. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक ४२/सेवा-५, दिनांक २२ ऑगस्ट, २०२२ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०११७१५०१३७५६१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

DEEPAK NIVARTTI KENDRE

Digitally signed by DEEPAK NIVARTTI KENDRE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PUBLIC HEALTH DEPARTMENT, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=40fdba39a26dd429d5be80f9cd76998906ed5012a776fbe5072661d97c2c56c9, pseudonym=BF4C0C742439A64408C0621CD1FF33CD1AD8C6B9, serialNumber=C351F74FB3439ACA71466FCFBB2509C3310AE753E395A89FFA7C6E388780AADF, cn=DEEPAK NIVARTTI KENDRE
Date: 2023.01.17 15:53:45 +05'30'

(दीपक नि. केंद्रे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
२) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुबई.
३) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
४) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव,मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
५) मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६) सर्व मा.मंत्री व मा.राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७) मा.मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
८) मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
१०) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
११) सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लफ लँड रेकॉर्डस, पुणे
१२) विभागीय आयुक्त (सर्व),
१३) जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे),
१४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,
१५) महालेखापाल-१ , (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
१६) महालेखापाल- २, (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर,

१७) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१८) सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१९) चीफ ऑडिटर लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई.
२०) सर्व कोषगार अधिकारी,
२१) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,
२२) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,
२३) संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,
२४) संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,
२५) व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,
२६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,
२७) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),
२८) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),
२९) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
३०) जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),
३१) प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३२) प्रोथोनेटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३३) वित्त विभाग, (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,
३४) व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,
३५) सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन),मंत्रालय, मुंबई,
३६) निवडनस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनांना विनंती करण्यात येते की,त्यांनी सदर शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच, संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

आरोग्य सेवा आयुक्तालय
(महाराष्ट्र राज्य)
"आरोग्य भवन", सेंट जॉर्जेस रुग्णालय आवार, पी. डिमेलो रोड, मुंबई - ४०० ००१

	दूरध्वनी	Website : http://maha-arogya.gov.in
कार्यालय	२२६२१०३१-३६	Email : jdhs03@gmail.com
संचालक (वैयक्तिक)	२२६२१००६	Email : miscell@rediffmail.com
सहसंचालक (रुग्णालये-राज्यस्तर)	२२६११४७१	
	क्र.संआसे/कक्ष-८ब/टि-१/वैखप्र/वाजवी समिती/२७०-३३२/२०२३. दिनांक :- १३ फेब्रुवारी , २०२३.	

विषय - वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयके सादर करणेबाबत.

संदर्भ - शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.बैठक२०१३/प्र.क्र.३५३/१३/राकावि-२, दि. ०४ एप्रिल, २०१४.

मा.महोदय,

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.बैठक २०१३/ प्र.क्र.३५३/ १३/ राकावि-२, दि. ०४.०४.२०१४ अन्वये शासन निर्णय दि. १९.०३.२००५ मधील परिच्छेद ३(३) नुसार विहीत तरतुदीत न बसणा-या प्रकरणी काही अपवादात्मक परिस्थितीत विशेष बाब म्हणुन वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस मान्यता द्यावयाची असल्यास अशा प्रकरणांवर निर्णय घेण्यासाठी मा.अपर मुख्य सचिव (आरोग्य) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. सदर समितीमध्ये वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीचा वाजवी खर्च किती याबाबतही काही प्रकरणे समितीसमोर सादर करण्यात येतात. प्रत्येक हॉस्पिटलचे दर वेगवेगळे असल्याने अशा प्रकरणी मा. प्रधान सचिव (आरोग्य) यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीच्या बैठकीमध्ये निर्णय होऊ शकत नाही, अशा प्रकरणांत वैद्यकीय खर्चाचा वाजवीपणी ठरविण्यासाठी आरोग्य सेवा आयुक्तालयाच्या स्तरावर वाजीव समिती गठीत करण्यात आलेली आहे.

वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्ती प्रकरणांचा वाजवीपणा ठरविण्यासाठी मंत्रालयीन सर्व विभांगामार्फत तसेच पोलीस खात्यांतर्गत पोलीस महासंचालक, पोलीस आयुक्त, पोलीस उपायुक्त यांचे विविध कार्यालयांकडून वाजवी समितीसमोर प्रकरणे प्राप्त होतात. प्राप्त प्रकरणांची छाननी केली असता रुपये ३.०० लक्ष वरील जवळपास सर्व वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीची प्रकरणे समितीच्या अभिप्रायार्थ सादर केली जातात. त्यामुळे आरोग्य सेवा आयुक्तालयाकडे प्राप्त होणा-या प्रकरणांची संख्या ही फार मोठी आहे. प्राप्त प्रकरणांची संख्या व समितीमार्फत निकाली काढता येवू शकणा-या प्रकरणांची संख्या यांचे प्रमाण व्यस्त असल्याने आरोग्य सेवा आयुक्तालय स्तरावरुन निकाली काढण्यास अडचणी निर्माण होत आहेत. परिणामी कोर्ट कसेस, मा.लोकायुक्त प्रकरणे यांची संख्या वाढण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग दि. १७ जानेवारी २०२३ अन्वये रु. ५,००,०००/- पेक्षा जास्त रक्कमेच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीबाबत निर्णय घेण्याचे अधिकार मंत्रालयीन प्रशासकिय विभाग प्रमूखांना आहेत. तसेच रु. ३.०० लाख ते रु. ५.०० लाख वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीबाबत निर्णय घेण्याचे अधिकार विभाग प्रमूखांना व रु. ३.०० लाख पर्यन्तच्या रक्कमेच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीबाबत निर्णय घेण्याचे अधिकार प्रादेशिक विभाग प्रमूखांना आहेत.

समितीकडे प्राप्त होणा-या वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती प्रकरणांबाबत वाजवी समितीच्या सदस्यांनी चर्चा करुन वाजवीपणी ठरविण्यासाठी विविध सेवांचे दर निश्चित करण्यात आलेले आहेत. सदर दरांनुसार प्रकरणांचा वाजवी पणा ठरविण्यात येतो. (सोबत वाजवी समितीने दराबाबत निश्चित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना जोडण्यात आलेल्या आहेत)

त्यानुसार आपणांस कळविण्यात येते की, शासन निर्णय दि. १७ जानेवारी, २०२३ मधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच वाजवी समितीने निश्चित केलेल्या सोबत जोडलेल्या मार्गदर्शक सूचनांच्या आधारे वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची प्रकरणे निकाली काढण्याबाबत आपल्या स्तरावरुन उचित कार्यवाही करण्यात यावी.

तसेच आजार व उपचारार्थ झालेला खर्च याबाबत विसंगती वाटत असेल अशी शंकास्पद प्रकरणे अभिप्रायार्थ आरोग्य सेवा आयुक्तालयातील वाजवी समितीकडे पाठविण्यात यावीत.

मा.आयुक्त आरोग्य सेवा यांनी मान्य केलेल्या टिपणीनुसार

सह संचालक, आरोग्य सेवा
रुग्णालये-राज्यस्तर, मुंबई.

प्रति,
१) मा. सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२) मा. सचिव, कौशल्य विकास, रोजगार, उद्योजकता विभाग, मुंबई.
३) मा. सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४) मा. सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५) मा. सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६) मा. सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७) मा. सचिव, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई३
८) मा. सचिव, इतर मागास, बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९) मा. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०) मा. सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११) मा. सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२) मा. सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३) मा. सचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४) मा. सचिव, उद्योग उर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

१५) मा. सचिव, अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६) मा. सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१७) मा. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१८) मा. सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९) मा. सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२०) मा. सचिव, अल्पसंख्यांक विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२१) मा. सचिव, गृहनिर्माण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२२) मा. सचिव, दिव्यांग कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२३) मा. सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२४) मा. सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२५) मा. सचिव, पाणी पुरवठा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२६) मा. सचिब, मृद व जलासंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७) मा. सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२८) मा. सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२९) मा. सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३०) मा. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३१) मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय, शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा, मुंबई - ४०० ००१.
३२) मा. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.
३३) मा. पोलीस आयुक्त, नागपूर शहर.
३४) मा. पोलीस आयुक्त, पुणे शहर, साधु वासवानी चौक, पुणे - १.
३५) मा.पोलीस महासंचालक, राज्य राखीव पोलीस बल, गट क्र. ८, गोरेगांव, मुंबई - ४०० ०६५.
३६) मा. विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग, सीबीडी बेलापूर, नवी मुंबई - ४०० ६१४.
३७) मा. अपर पोलीस आयुक्त, गुन्हे शाखा, गुन्हे अन्वेषण विभाग, मुंबई - ४०० ००१.
३८) मा. पोलीस आयुक्त, ठाणे शहर.
३९) इतर सबंधित ....(सर्व)

प्रत - माहितीस्तव सविनय सादर.

मा. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य सिभाग, मंत्रालय, मुंबई.
मा. सचिव, सार्वजनिक आरोग्य सिभाग, मंत्रालय, मुंबई.
मा. आयुक्त आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य योजना, मुंबई.
मा. संचालक-१, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई.
मा. संचालक-२, आरोग्य सेवा, पुणे.

वाजवी समिती - मार्गदर्शक सूचना

१) शासकीय कर्मचा-याचे नांव ....
२) कार्यालयाचे नांव व विभाग ....
३) रुग्णांचे नांव ....
४) आजार -
५) उपचार घेतलेले रुग्णालय ....
६) उपचाराचा कालावधी ....
७) रुग्णालय शासनमान्य - आहे/नाही
८) रुग्णालय राज्यातील / राज्याबाहेरील
९) आजाराचे स्वरुप .... आकस्मिक / गंभीर
१०) उपचाराचा प्रकार - वैद्यकीय / शस्त्रक्रिया / दोन्ही

समितीचा निर्णय

वाचा - संदर्भ - १) शासन निर्णय दि. १९.०३.२००५. (औषधोपचार, वास्तव्य, सचिव समिती)
२) शासन निर्णय दि. २८.०९.२०१६ (कॅन्सर उपचार)
३) शासन पत्र दि. १५.०२.२०१६ (ॲन्जिओप्लास्टी / बायपास शस्त्रक्रिया)
४) शासन निर्णय दि. २७ मार्च २०२० (विविध प्रत्यारोपण शस्त्रक्रिया)
५) शासन निर्णय दि. १९ जुलै, २०२२. (नादेय बाबी)

(अ) <u>आकस्मिक आजार</u>

१) औषधोपचार खर्च - ९० टक्के अनुज्ञेय - नादेय बाबींची वजाती करण्यात यावी (शासन निर्णय दि. १९ जुलै, २०२२)

२) रुग्णालयातील वास्तव्य खर्च - आय.सी.यू./एन.आय.सी.यू/एच.डी.यू. - अनुज्ञेय रु. २,०००/- प्रति दिन.
इतर कक्ष - अनुज्ञेय रु. १,०००/- प्रति दिन. .
३) डॉक्टर व्हिजीट फी - अनुज्ञेय रु. ५००/- प्रति व्हिजीट (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
४) Ventilator Charges - अनुज्ञेय रु. ३,०००/- प्रति दिन. (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
५) Oxygen Charges - अनुज्ञेय रु. ५००/- प्रति दिन. (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)

५) शस्त्रक्रियेवरील खर्च - (संदर्भ - शासन निर्णय दि. २९.०८.२०१६)
Supra major Surgery - Surgeon Charges - Rs.८५,०००/- Anesthetic Charges - २२,०००/-,
Operation Theatre Charges - ३५,०००/- (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
Major Surgery - Surgeon Charges - Rs.२५,०००/- Anesthetic Charges - १०,०००/-,
Operation Theatre Charges - २५,०००/-(लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
Minor Surgery - Surgeon Charges - Rs.१०,०००/- Anesthetic Charges - ४,०००/-,
Operation Theatre Charges - ९,०००/-(लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)

(ब) गंभीर आजार

१) औषधोपचार खर्च - ९० टक्के अनुज्ञेय - नादेय बाबींची वजाती करण्यात यावी (शासन निर्णय दि. १७ जुलै, २०२२)
२) रुग्णालयातील वास्तव्य खर्च - आय.सी.यू./एन.आय.सी.यू/एच.डी.यू. - अनुज्ञेय रु. २,०००/- प्रति दिन.
इतर कक्ष - अनुज्ञेय रु. १,०००/- प्रति दिन.
३) डॉक्टर व्हिजीट फी - अनुज्ञेय रु. ५००/- प्रति व्हिजीट (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
४) Ventilator Charges - अनुज्ञेय रु. ३,०००/- प्रति दिन. (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
५) Oxygen Charges - अनुज्ञेय रु. ५००/- प्रति दिन. (लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)

५) शस्त्रक्रियेवरील खर्च - **(संदर्भ - शासन निर्णय दि. २९.०८.२०१६)**

Supra major Surgery - Surgeon Charges - Rs.८५,०००/- Anesthetic Charges - २२,०००/-,
Operation Theatre Charges - ३५,०००/-(लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
Major Surgery - Surgeon Charges - Rs.२५,०००/- Anesthetic Charges - १०,०००/-,
Operation Theatre Charges - २५,०००/-(लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)
Minor Surgery - Surgeon Charges - Rs.१०,०००/- Anesthetic Charges - ४,०००/-,
Operation Theatre Charges - ९,०००/-(लागू असेल तेव्हा - कमाल मर्यादा)

६) Angioplasty - (शासन पत्र दि. १५.०२.२०१६)
Stent Charges - Rs. ७०,०००/- per stents, Cardiologist Fees - १०,०००/-,
O.T.Charges - १०,०००/- (Non Recognised Hospital).

७) C.A.B.G. - (Non Recognised Hospital).
Cardiac Surgeon Charges - Rs.३०,०००/- Anesthetic Charges - १०,०००/-,
Operation Theatre Charges - १०,०००/-
(Recognised Hospital).
Cardiac Surgeon Charges - Rs.८५,०००/- Anesthetic Charges - २२,०००/-,
Operation Theatre Charges - ३५,०००/-

८) कॅन्सर

शासनमान्य रुग्णालय -
१) औषधोपचार खर्च - ९० टक्के अनुज्ञेय - नादेय बाबींची वजाती करण्यात यावी (शासन निर्णय दि. १७ जुलै, २०२२)
२) वास्तव्य खर्च - शासन निर्णय दि. १९.०३.२००५ नुसार परिगणना करण्यात यावी.

शासनमान्य नसलेले रुग्णालय - शासन निर्णय दि. २८ सप्टेंबर २०१६)
१) औषधोपचार खर्च - केमोथेरपी खर्च - सर्व प्रकारच्या औषधांचा खर्च अनुज्ञेय
२) वास्तव्य खर्च - शासन निर्णय दि. १९ मार्च, २००५ - तक्ता (ब)
३) प्रयोगशाळा व इतर तपासण्याचे शुल्क - पूर्वीप्रमाणे अनुज्ञेय (९० टक्के)

शस्त्रक्रियेवरील खर्च
Supra major Surgery - Surgeon Charges - Rs.८५,०००/- Anesthetic Charges - २२,०००/-,
Operation Theatre Charges - ३५,०००/-
Major Surgery - Surgeon Charges - Rs.२५,०००/- Anesthetic Charges - १०,०००/-,

Operation Theatre Charges - २५,०००/-

Minor Surgery - Surgeon Charges - Rs.१०,०००/- Anesthetic Charges - ४,०००/-,

Operation Theatre Charges - ९,०००/-

रेडिएशन चार्ज - शासन निर्णयात दिलेल्या तक्त्यानुसार अनुज्ञेय.

९) प्रत्यारोपण शस्त्रक्रिया - शासन निर्णय दि. २७.०३.२०२० नुसार कार्यवाही करावी.

खर्च रु. ३,००,०००/- पेक्षा जास्त असल्यास शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.वैखप्र-२०१८/प्र.क्र.४८८/२०१८/राकावि-२, दि. ६ जून, २०१९ नुसार निर्णय घेण्याचे अधिकार मंत्रालयीन प्रशासकिय विभाग प्रमूखांना असल्याने, पुढील उचित कार्यवाहीस्तव मंत्रालयीन प्रशासकिय विभागास सादर करण्यात यावा.

मा. सचिव समितीसमोर सादर करावयाची प्रकरणे - (विहीत तरतूदीत न बसणारे)

१) आकस्मिक व गंभीर आजारांच्या यादीत नसलेल्या आजाराची प्रकरणे
२) राज्याबाहेरील रुग्णालयात उपचार घेतलेली प्रकरणे
३) विहित मुदतीनंतर सादर केलेली प्रकरणे
४) प्रतिपूर्तीची रक्कम पुर्नविचारार्थ ठेवण्यात येणारी प्रकरणे.
५) गंभीर आजारावरील शासनमान्य नसलेल्या रुग्णालयात उपचार घेतलेली प्रकरणे - उदा. ॲन्जिओप्लास्टी, बाय़पास सर्जरी,

शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या मंजुरीबाबत....
प्रतिपुर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीच्या अधिकारांत सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग
शासन निर्णय क्र. आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब
गृह विभाग, २ रा मजला, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १२ एप्रिल, २०२३.

संदर्भ : १. महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१
२. शा.नि. सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी २००५/९/आरोग्य-३, दि.१९.०३.२००५
३. शा.नि. गृह विभाग क्र.पीडब्ल्युएफ १२०४/१४३/प्र.क्र.२/भाग-३/पोल-७, दि.२८.०७.२००६.
४. शा.नि.सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.बैठक २०१३/प्र.क्र.३५३/१३/राकावि-२, दि.०४.०४.२०१४
५. शा.नि. सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.वैखप्र २०१६/प्र.क्र.१६/२०१६/राकावि-२,दि.१६.०३.२०१६
६. शा.नि. गृह विभाग क्र.आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब, दि.०६.०३.२००७,
७. शासन शुध्दीपत्रक गृह विभाग, आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पोल-५ब, दि.२२.११.२०१७ व दि.२०.१२.२०१८
८. शा.नि. गृह विभाग क्र.आरएमई ०२१७/प्र.क्र.४०/पो-५ब, दि.२०.०४.२०२१
९. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे कार्यालयाचे जा.क्र. पोमसं/३१/वै.दे./आर्थिक मर्यादा/२६०/
२०१५, दि.१६.१२.२०२१
१०. शा.नि. सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. वैखप्र २०२२/प्र.क्र.१२०/राकावि-२, दि.१७.०१.२०२३

प्रस्तावना :

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबीयांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयातील तरतुदींच्या अधीन रु. ३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लाख फक्त) वरील वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीच्या प्रकरणांना मंजूरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागप्रमुखांना असलेले अधिकार पोलीस महासंचालक व अपर पोलीस महासंचालक यांना संदर्भ क्रमांक ८ अन्वये प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

महाराष्ट्र पोलीस दल हे गृह विभागाच्या अधिपत्याखालील महत्वाचा विभाग असून, मुख्यत्वे राज्यातील कायदा व सुव्यवस्था अबाधित ठेवण्याची जबाबदारी पोलीस दलावर आहे. गृह विभाग, शासन निर्णय क्र. एमआयएस-१३१५/प्र.क्र. ३५८/पोल-४, दि.१४.०३.२०१६ अन्वये सर्व पोलीस अधिक्षक आणि समादेशक यांना वित्तीय अधिकाराकरिता "विभाग प्रमुख" म्हणून घोषीत करण्यात आले आहे. परंतु, पोलीस अधिक्षक व समादेशक यांना वैद्यकीय प्रतिपूर्ती मंजूरीबाबतचे अधिकार प्रदान करण्यात आलेले नाहीत. शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबीयांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयातील तरतुदींच्या अधिन राहून वैद्यकीय देयके तात्काळ निकाली काढण्यासाठी शासन निर्णय दि.२०.०४.२०२१ अन्वये रुपये ३,००,०००/- वरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीच्या प्रकरणांना मंजूरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागप्रमुखांना असलेले अधिकार पोलीस महासंचालक व अपर पोलीस महासंचालक यांना प्रदान करण्यात आलेले आहेत. संदर्भ क्र. ९ अन्वये प्रस्तावित केल्यानुसार वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीस मंजुरी देण्याच्या पोलीस महासंचालक व अपर पोलीस महासंचालक यांच्या वित्तीय अधिकारात सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

सदर शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय या मधील तरतुदींच्या अधीन राहून वित्तीय अधिकारांत खालील प्रमाणे बदल करण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे.

अ.क्र.	सक्षम प्राधिकारी	पुर्वीचे अधिकार	सुधारित अधिकार
१.	विभाग प्रमुख (पोलीस महासंचालक)/ अपर पोलीस महासंचालक दर्जाचे पोलीस अधिकारी	रुपये- ३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) वरील प्रकरणे	रुपये ५,००,०००/- (अक्षरी रुपये पाच लक्ष) वरील प्रकरणे
२.	विशेष पोलीस महानिरीक्षक / पोलीस आयुक्त/पोलीस उप महानिरीक्षक	रुपये ३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) पर्यंतची प्रकरणे	रुपये ३,००,०००/- (अक्षरी रुपये तीन लक्ष) वरील परंतु, रुपये ५,००,०००/- (अक्षरी रुपये पाच लक्ष) पर्यंतची प्रकरणे
३.	पोलीस अधिक्षक/ समादेशक	निरंक	रुपये ३,००,०००/- (रुपये तीन लक्ष पर्यंतची प्रकरणे)

२. शासन याव्दारे असे निर्देश देत आहे की, वर नमूद केल्याप्रमाणे विभाग प्रमुख (पोलीस महासंचालक)/(अपर पोलीस महासंचालक दर्जाचे पोलीस अधिकारी/ विशेष पोलीस महानिरीक्षक / पोलीस आयुक्त/पोलीस उप महानिरीक्षक/ पोलीस अधिक्षक/समादेशक यांच्या स्तरावर प्रकरणांना मंजुरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मंजुरी देण्याची जबाबदारी सक्षम प्राधिकाऱ्याची राहिल.

३. हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांना देखील लागू करण्यात यावा, मात्र यापुर्वीची निर्णयीत ठरलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यांत येऊ नये.

४. हे आदेश सार्वजनिक आरोग्य विभागाचे अनौ.संदर्भ क्र.५०३-अ/राकावि-२, दि.०१.०३.२०२३ अन्वये दिलेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक क्र. २०२३०४२४१४१६५३७६२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

YOGITA SHRIDHAR MALAP

Digitally signed by YOGITA SHRIDHAR MALAP
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=HOME DEPARTMENT, 2.5.4.20=b7742e8c5c015004bf8a11fa f904d3994f1e6c348083fb821 2c050bb37fc1382, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=C574CC6DF7C7AE23D7188E1018C0E41F16D862FFE 8E2E484A4B08923E9BDF7A7, cn=YOGITA SHRIDHAR MALAP
Date: 2023.04.24 14:22:27 +05'30'

(योगिता मालप)
कक्ष अधिकारी, गृह विभाग

प्रत :

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
४. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई - ४०० ०३२

५. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
६. अपर मुख्य सचिव (गृह)/अपर मुख्य सचिव (अ. व सु.)/प्र.स. (विशेष), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
७. अपर मुख्य सचिव (सा.आ.वि.), मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
८. विभाग प्रमुख (पोलीस महासंचालक)/पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई अपर पोलीस महासंचालक दर्जाचे पोलीस अधिकारी/ विशेष पोलीस महानिरीक्षक / पोलीस आयुक्त/पोलीस उप महानिरीक्षक/ पोलीस अधिक्षक/समादेशक
९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२ मुंबई/नागपूर
१०. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
११. सर्व पोलीस आयुक्त/सर्व पोलीस अधिक्षक/सर्व समादेशक, राज्य राखीव पोलीस बल
१२. अधिदान व लेखाधिकारी, वांद्रे, मुंबई
१३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१४. सर्व सहसचिव/उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. निवड नस्ती (पोल-५ब), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

आकस्मिक आजारांमध्ये कोविड-१९ या नविन आजाराचा समावेश करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०२०/प्र.क्र.६६/राकावि-२

१० वा मजला, गोकूळदास तेजपाल रुग्णालय आवार,
नवीन इमारत मंत्रालय, मुंबई.
दिनांक : १७ डिसेंबर, २०२०.

वाचा -

१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०८४/४१५७/सीआर-१५६, दिनांक २९ एप्रिल, १९८५.
२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०८८/३८३७/आरोग्य-९, दिनांक २३ जानेवारी,१९८९.
३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी-१०९९/प्र.क्र.४०/आरोग्य-३,दिनांक २९ जुलै, १९९९.
४) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०९९/प्र.क्र.२३८/आरोग्य-३, दिनांक २१ ऑगस्ट, १९९९.
५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०९५/सीआर-४५/आरोग्य-३, दिनांक ४ जुलै, २०००.
६) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक -एमएजी-२००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५.
७) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी-२००५/प्र.क्र.२५१/आरोग्य-३, दिनांक १० फेब्रुवारी, २००६.
८) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक वैखप्र-२०१९/प्र.क्र. २३६/राकावि-२, दिनांक २७ मार्च, २०२०.
९) शासन निर्णय, महसूल व वन, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन विभाग क्र. डीएमयु-२०२०/प्र.क्र.९२/डीआयएसएम-१, दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०२०.

प्रस्तावना -

संदर्भाधिन क्र.६ येथे नमुद करण्यात आलेल्या दिनांक १९ मार्च, २००५ च्या शासन निर्णयान्वये आकस्मिक व गंभीर आजारांची यादी प्रसिध्द करण्यात आलेली असून यांत एकूण २७ आकस्मिक आजार व ५ गंभीर आजार निश्चित केलेले आहेत. कोविड-१९ हा एक नविन आजार आहे व त्यावरील

उपचारांसाठीच्या वैद्यकीय खर्चात देखील प्रचंड वाढ झाली आहे. तसेच, संदर्भाधीन क्र. ९ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार दिनांक २ सप्टेंबर, २०२० पासून राज्यातील सर्व शासकीय कार्यालयातील उपस्थिती वाढविण्यात आलेली आहे. कोविड-१९ चा परिणाम बहुतांशी श्वसन संस्थेवर होतो. हृदय व फुफ्फुस संबंधित आजार हे संदर्भाधीन शासन निर्णय क्रमांक ६ मधील परिशिष्ट "अ" मधील अनुक्रमांक १ मध्ये समाविष्ट आहे. परंतु, शासनाचे इतर विभाग व क्षेत्रिय कार्यालयांकडून कोविड-१९ या आजारावरील उपचारासाठी वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीबाबत स्पष्टता आणण्याची मागणी करण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने, कोविड-१९ या आजारावरील उपचारासाठी करण्यात आलेल्या वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीबाबत स्पष्टता आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

आता, सदर शासन निर्णयांन्वये संदर्भाधीन क्र. ६ च्या शासन निर्णयांन्वये विर्निदिष्ट करण्यात आलेल्या एकूण २७ आकस्मिक आजारांमध्ये आणखी नविन १ (एक) आकस्मिक आजाराचा समावेश करण्यात येत आहे.

२८) Covid-19

वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीसाठी रुग्णाचे कोविड-१९ बाधित असल्याने वैद्यकीय अहवालात नमूद असले पाहिजे. तसेच, रुग्णाच्या रक्तातील SPO_2 (प्राणवायू पातळी) ही ९५ टक्के पेक्षा कमी असणे आवश्यक आहे.

२. हे आदेश दि. २ सप्टेंबर, २०२० पासून पुर्वलक्षी प्रभावाने लागू राहतील.

३. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांचा अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक ५४/२०२०/सेवा-५, दिनांक ०७.१२.२०२० नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२०१२१७१३०३२२७९१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Ravindra R Gadhari

Digitally signed by Ravindra R Gadhari
DN: c=IN, o=Government of Maharashtra, ou=Public Health Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=9668226de60c3cc5b8ccd56833c07d32831e4140f3de291d1f40d510d295643f, serialNumber=8f564edcac5a4c4a79542e69f18152eb1ab86474731f4ac3d8424b8b56a653e1, cn=Ravindra R Gadhari
Date: 2020.12.17 16:10:32 +05'30'

र.र. गढरी,

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,

२) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,(सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,

३) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
४) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
५) मुख्यमंत्र्याचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६) सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
७) मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
८) राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
१०) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई,
११) सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लफ लँड रेकॉर्डस, पुणे,
१२) विभागीय आयुक्त (सर्व),
१३) जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे),
१४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,
१५) महालेखापाल, महाराष्ट्र -१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परिक्षा) मुंबई,
१६) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परिक्षा) नागपूर,
१७) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१८) सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१९) चीफ ऑडिटर लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई,
२०) सर्व कोषागार अधिकारी,
२१) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,
२२) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,
२३) संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,
२४) संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,
२५) व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉपॅारेशन, परेल, मुंबई,
२६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,
२७) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),
२८) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),
२९) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
३०) जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),
३१) प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३२) प्रोथोनेटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३३) वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

३४) व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

३५) सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

३६) निवड नस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यांत येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच, संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

आकस्मिक आजारांमध्ये “म्युकरमायकोसीस”
<u>या नवीन आजाराचा समावेश करणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०२१/प्र.क्र.९५/राकावि-२
गोकुलदास तेजपाल रूग्णालय आवार, संकूल इमारत
१० वा मजला बी-विंग, मंत्रालय, मुंबई - ४००००१
दिनांक : ०५ जानेवारी, २०२३

<u>वाचा -</u>

१) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.एमएजी-२००५/९/प्र.क्र.1/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५.

२) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. वैखप्र-२०१९/प्र.क्र.२३६/राकावि-२, दिनांक २७ मार्च, २०२०.

३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र. वैखप्र-२०२०/प्र.क्र.६६/राकावि-२, दिनांक १७ डिसेंबर, २०२०.

४) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्र. वैखप्र-२०२०/प्र.क्र.६६/राकावि-२, दिनांक ३० एप्रिल, २०२१.

५) अधिसूचना क्रमांक : कोरोना-२०२०/प्र.क्र.९७/आरो-५, दि.२१ मे, २०२०

<u>प्रस्तावना :-</u>

संदर्भ क्र.१ येथील दि.१९ मार्च, २००५ च्या शासन निर्णयान्वये शासकीय कर्मचाऱ्यांनी व त्यांच्या कुटुंबियांनी आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचाराच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपुर्तीकरीता आकस्मिक तसेच गंभीर आजारांची यादी प्रसिध्द करण्यात आली आहे. सदर यादीतील गंभीर आजारांच्या संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये आणखी सहा गंभीर आजारांचा समावेश करण्यात आला असून संदर्भ क्र. ३ येथील शासन निर्णयान्वये आकस्मिक आजारांमध्ये “कोविड-१९” या नवीन आजाराचा समावेश करण्यात आला आहे. सदर यादीतील आकस्मिक आजारांमध्ये “म्युकरमायकोसीस” या आकस्मिक आजाराचा नव्याने समावेश करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय :-</u>

आता सदर शासन निर्णयान्वये, संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णय, दि.१९/०३/२००५ व संदर्भ क्र. ३ येथील शासन निर्णय, दि.१७/१२/२०२० अन्वये शासन विर्निदिष्ट करण्यात आलेल्या आकस्मिक आजारांमध्ये खालीलप्रमाणे आणखी नवीन १ (एक) आकस्मिक आजाराचा समावेश करण्यात येत आहे.

(२९) “म्युकरमायकोसीस”

२. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.७१/सेवा-५, दि.०६/१२/२०२२ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

३. सदर आदेश दिनांक २१ मे, २०२० पासून पुर्वलक्षी प्रभावाने लागू राहतील.

४. सदर शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०१०४१७२२१५९२१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

MAHESH MADHUKAR LAD

Digitally signed by MAHESH MADHUKAR LAD
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PUBLIC HEALTH DEPARTMENT, 2.5.4.20=25beab36016c9d18b34e813ce2c51ae3ba862f5ee940326a80ef8dfa067b2f3b, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=2B0B7B24B48EA4D47E171EF81F64A0D535EBB08400DA6060265D4872BADAEACA, cn=MAHESH MADHUKAR LAD
Date: 2023.01.05 14:50:01 +05'30'

महेश म.लाड
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
२) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुबई,
३) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
४) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव,मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
५) मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६) सर्व मा.मंत्री व मा.राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७) मा.मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
८) मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
१०) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
११) सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लफ लँड रेकॉर्डस, पुणे,
१२) विभागीय आयुक्त (सर्व),
१३) जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे),
१४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,
१५) महालेखापाल-१ , (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

१६) महालेखापाल- २, (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर,
१७) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१८) सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१९) चीफ ऑडिटर लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई,
२०) सर्व कोषगार अधिकारी,
२१) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,
२२) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,
२३) संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,
२४) संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,
२५) व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,
२६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,
२७) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),
२८) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),
२९) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
३०) जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),
३१) प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३२) प्रोथोनेटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
३३) वित्त विभाग, (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,
३४) व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,
३५) सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन),मंत्रालय, मुंबई,
३६) निवडनस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनांना विनंती करण्यात येते की,त्यांनी सदर शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच, संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

गंभीर आजारांमध्ये अवयव प्रतिरोपण व काही नवीन आजारांचा समावेश करुन सदर आजारांवरील औषधोपचाराकरिता अग्रीम मंजूर करणेबाबत ...

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०१९/प्र.क्र.२३६/राकावि-२
१० वा मजला, गोकूळदास तेजपाल रुग्णालय आवार,
नवीन इमारत मंत्रालय, मुंबई.
दिनांक : २७ मार्च, २०२०.

वाचा -

१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०८४/४१५७/सीआर-१५६, दिनांक २९ एप्रिल, १९८५.
२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०८८/३८३७/आरोग्य-९, दिनांक २३ जानेवारी,१९८९.
३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०९९/प्र.क्र.४०/आरोग्य-३, दिनांक २९ जुलै, १९९९.
४) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०९९/प्र.क्र.२३८/आरोग्य-३, दिनांक २१ ऑगस्ट, १९९९.
५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक-एमएजी-१०९५/सीआर-४५/आरोग्य-३, दिनांक ४ जुलै, २०००.
६) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक -एमएजी-२००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५.
७) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी-२००५/प्र.क्र.२५१/आरोग्य-३, दिनांक १० फेब्रुवारी, २००६.

प्रस्तावना -

संदर्भाधिन क्र.५ येथे नमुद करण्यात आलेल्या दिनांक ०४.०७.२००० च्या शासन निर्णयान्वये पुढील पाच आजार गंभीर आजार म्हणून अंतर्भूत आहेत :- १)हृदय शस्त्रक्रियांची प्रकरणे २)हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया ३)ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया ४)मुत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया ५)रक्ताचा कर्करोग. सदर शासन निर्णयात दिनांक १० फेब्रुवारी, २००६ च्या शासन निर्णयान्वये गंभीर आजारांच्या यादीतील अनुक्रमांक ५ येथील "रक्ताचा कर्करोग" याऐवजी "कर्करोग" चा अंतर्भाव करण्यात आला आहे. तसेच, सदर शासन निर्णयान्वये या पाच गंभीर आजारांवरील शासकीय अथवा शासनमान्य खाजगी रुग्णालयातील औषधोपचार व आवश्यक उपकरणांची खरेदी करण्यासाठी येणारा संभाव्य खर्च विचारात घेऊन अग्रीमाची मर्यादा रु.१,५०,०००/- (अक्षरी रुपये एक लाख पन्नास हजार फक्त) एवढी करण्यात आली आहे. आरोग्य सुविधांमध्ये अत्याधुनिक उपचार उपलब्ध असल्याची बाब लक्षात घेता, संबंधित आजाराशी तज्ज्ञांचे मत तसेच केंद्र शासनाच्या सीजीएचएस

Scanned with CamScanner

योजनेंतर्गत असलेल्या तरतूदी यांचा विचार करुन काही नवीन गंभीर आजार/उपचार यांचा वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीच्या प्रयोजनार्थ तसेच त्यासाठी अग्रिम मंजूर करण्याची बाब यांच्या अनुषंगाने करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

सदर शासन निर्णयान्वये संदर्भाधीन क्र.६ च्या शा.नि अन्वये विर्निदिष्ट करण्यात आलेल्या गंभीर आजार/उपचारांमध्ये खालील तक्त्यात नमूद आजार/उपचार यांचा अंतर्भाव करण्यात येत आहे.

अ. क्र.	वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीकरीता नव्याने अंतर्भूत करण्यात आलेले गंभीर आजार/उपचार	वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीची प्रत्यक्ष खर्च किंवा जास्तीत जास्त कमाल मर्यादा (पॅकेज अंतर्गत)
१	यकृत प्रतिरोपण (Liver Transplant) (Live Donor वरील शस्त्रक्रिया असल्यास त्यासाठी रु.२.५० लाख च्या मर्यादेत)	रु.१५ लाख फक्त (+ रु.२.५० लाख)
२	हृदय प्रतिरोपण (Heart Transplant)	रु.१५ लाख फक्त
३	फुफ्फुस प्रतिरोपण (Lung Transplant)	रु.१५ लाख फक्त
४	अस्थिमज्जा प्रतिरोपण (Bone Marrow Transplant)	रु.८ लाख फक्त
५	कर्णावर्त प्रतिरोपण (Cochlear Transplant)	रु.६ लाख फक्त
६	हृदय व फुफ्फुस प्रतिरोपण (एकत्र) (Heart & Lung Transplant (Together))	रु.२० लाख फक्त

२. उपरोक्त नमूद तक्त्यातील आजारांसाठी आंतररुग्ण म्हणून शासकीय तसेच खाजगी रुग्णालयात झालेला प्रत्यक्ष खर्च अथवा आजारासमोर नमूद करण्यात आलेली कमाल मर्यादेत (celling limit) यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती अनुज्ञेय करण्यात यावी. कमाल मर्यादेपेक्षा जास्त झालेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती कोणत्याही परिस्थितीत करण्यात येऊ नये. वास्तव्यावरील खर्चाची परिगणना करताना शासन निर्णय दिनांक १९ मार्च, २००५ मधील तक्त्याप्रमाणे करावी व ना-देय बाबी (उदा. कंझुमेअबल, अल्कोहोलीक, टॉनिक, खाद्यपदार्थ इत्यादी) वगळाव्यात.

३. अवयव प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया ही पूर्वनियोजित शस्त्रक्रिया असून त्यासाठी उपचार हे ज्या रुग्णालयांना मानवी अवयव प्रतिरोपण १९९४ अन्वये मान्यता प्राप्त झाली आहे अशा रुग्णालयात उपचार घेण्यात यावेत. तसेच प्रत्यक्ष उपचार चालू करण्यापूर्वी ज्या तज्ञ डॉक्टरांकडून उपचार घ्यावयाचे आहेत त्यांच्याकडून उपचारानंतर रुग्ण बरा होण्याची शक्यता (treatment prognosis), संभाव्य गुंतागुंत (complications) याबाबत प्रमाणपत्र उपचारापुर्वी प्राप्त करुन घ्यावे.

Scanned with CamScanner

४. उपरोक्त तत्क्यात नवीन अंतर्भूत केलेल्या गंभीर आजारासाठी / उपचारासाठी जी वैद्यकीय खर्च प्रतिपुर्तीस मर्यादा निश्चित केली आहे त्या मर्यादेच्या जास्तीत जास्त २५ (पंचवीस) टक्के एवढे वैद्यकीय अग्रीम प्रकरणनिहाय मंजूर करण्यात यावे.

५. प्राधिकृत वैद्यकीय अधिका-याने वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीचे देयके तपासून आजार प्रमाणीत करताना तो या शासन निर्णयान्वये कोणत्या आजारामध्ये मोडतो हे सदर आजाराच्या नावासह स्पष्ट नमूद करावे

६. अग्रीम मंजुर करण्याबाबतचे सर्वसाधारण नियम सोबतच्या परिशिष्ट “अ” प्रमाणेच राहतील.

७. हे आदेश सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून लागू राहतील.

८. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक.०२/सेवा-५, दिनांक ०७ जानेवारी, २०२० नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२००६१८१२५९१६६०१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Ravindra R Gadhari

Digitally signed by Ravindra R Gadhari
DN: c=IN, o=Government of Maharashtra, ou=Public Health Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=9668226de60c3cc5b8ccd56833c07d32831e4140f3de291d1f40d510d295643f, serialNumber=8f564edcac5a4c4a79542e69f18152eb1ab86474731f4ac3d8424b8b56a653e1, cn=Ravindra R Gadhari
Date: 2020.06.18 14:10:30 +05'30'

र.र.गढरी

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
२) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,(सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
३) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
४) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
५) मुख्यमंत्र्याचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६) सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
७) मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
८) राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
१०) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई,
११) सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लफ लँड रेकॉर्डस, पुणे,

Scanned with CamScanner

१२) विभागीय आयुक्त (सर्व),

१३) जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे),

१४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,

१५) महालेखापाल, महाराष्ट्र -१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परिक्षा) मुंबई,

१६) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परिक्षा) नागपूर,

१७) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

१८) सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

१९) चीफ ऑडिटर लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई,

२०) सर्व कोषागार अधिकारी,

२१) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

२२) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,

२३) संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

२४) संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,

२५) व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉपॉरेशन, परेल, मुंबई,

२६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

२७) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

२८) अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

२९) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

३०) जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

३१) प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

३२) प्रोथोनेटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

३३) वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

३४) व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

३५) सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

३६) निवड नस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यांत येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच, संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

Scanned with CamScanner

शा.नि. क्र.वैखप्र-२०१९/प्र.क्र.२३६/राकावि-२, दि. २७ मार्च, २०२० सोबतचे परिशिष्ट "अ"

परिशिष्ट "अ"

सदर अग्रिम मंजूर करताना खालील अटी व शर्तींचे पालन करणे आवश्यक राहील :-

१) महाराष्ट्र राज्य वैद्यकीय देखभाल नियम सुधारित नियम १९६१ नुसार जे शासकीय कर्मचारी वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती मिळण्यास पात्र आहेत अशा शासकीय कर्मचा-यांना अग्रीम मंजूर करण्यात येईल.

२) अस्थायी कर्मचा-यांना दोन स्थायी कर्मचा-यांचा जामीन देणे आवश्यक आहे.

३) जर पती पत्नी दोघेही शासकीय कर्मचारी असतील तर अग्रीम दोघांपैकी एकालाच मंजूर करण्यात येईल.

४) हे अग्रीम फक्त वैद्यकीय देखभाल नियम १९६१ व वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयान्वये ज्या गंभीर आजारावरील औषधोपचारासाठी वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय असेल त्याच आजारासाठी मंजूर करण्यात येईल.

५) शासकीय कर्मचा-याने आपल्या अग्रीमाच्या अर्जासोबत उपकरणाची खरेदी, औषधे व औषधोपचारावरील संभाव्य खर्च व शस्त्रक्रियेची आवश्यकता असल्यास शासकीय रुग्णालय वा खाजगी रुग्णालयाचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक राहील. जर उपचार खाजगी रुग्णालयात घ्यावयाचे असल्यास सदर उपचार शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध नसल्याचे प्रमाणपत्र संबंधित आजारांशी संबंधित शासकीय रुग्णालयातील तज्ञांकडून घेणे आवश्यक राहील.

६) अग्रीमाची मागणी संबंधित कर्मचा-यांनी कमीत कमी ३० दिवस अगोदर विहित कागदपत्रांसहीत करणे आवश्यक राहील. सदर मागणी केल्यानंतर त्याची पडताळणी करुन अग्रीमाची रक्कम संबंधित कर्मचा-यास विहित कालावधीत अदा करण्याची दक्षता संबंधित विभागाने घेणे आवश्यक राहील.

७) अग्रीम ज्या कारणांसाठी / बाबींसाठी मंजूर करण्यात आले आहे त्याच प्रयोजनार्थ ते वापरण्यात आले आहे याची पडताळणी करण्याची जबाबदारी संबंधित कार्यालय प्रमुखाची राहील.

८) काही अपरिहार्य कारणास्तव मंजूर झालेले अग्रीम खर्च न झाल्यास, ते मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून ६ महिन्याच्या कालावधीत संबंधित कर्मचा-यांकडून वसूल करण्यात येईल अथवा शासकीय कर्मचा-याच्या देय असलेल्या वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीचया रकमेतून समायोजित करण्यात येईल. जर अग्रीमाची संपूर्ण रक्कम वैद्यकीय प्रतिपूर्ती देयकांमधून वसूल होण्यासारखी नसेल तर उरलेली रक्कम शासकीय कर्मचा-यांच्या वेतनातून अथवा रकमेतून एकाच हप्त्यात वसूल करण्यात येईल.

९) अग्रीम मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या कालावधीत वसुल झाले नाहीतर (प्रशासकीय कारणास्तव झालेला विलंब सोडून) त्यावर घर बांधणी अग्रीमासंबंधीच्या आदेशात असलेल्या व्याजाच्या कमीत कमी दराने व्याज आकारण्यात येईल.

१०) वरील नियमानुसार अग्रीम मंजूर करण्याचा अधिकार महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम १९८१ च्या परिशिष्ट २ मध्ये नमूद केल्यानुसार विभागप्रमुखांना राहील.

Scanned with CamScanner

Scanned with CamScanner

Scanned with CamScanner

Scanned with CamScanner

शासकीय कर्मचाऱ्यांना निकडीच्या परिस्थितीत खाजगी उपचारासाठी केलेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्ती संदर्भात तसेच शासकीय रुग्णालयात अनुज्ञेय असलेल्या वैद्यकिय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची देयके सादर करण्याबाबतची मार्गदर्शक तत्वे --- एकत्रित आदेश

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः एमएजी.१०९९/ प्र.क्र.२४०/९९; आरोग्य-३
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ३० ऑगस्ट, १९९९

<u>शासन निर्णय :-</u>

शासकीय कर्मचारी / अधिकारी यांना अतिगंभीर २७ आजारासंदर्भात तसेच परदेशी वैद्यकीय सेवा घेण्यासंदर्भात व ५ गंभीर आजारासंदर्भात तसेच वैद्यकीय देखभाल नियम २(५) अन्वये निरनिराळ्या आजारांच्या करतां खाजगी रुग्णालयामध्ये औषधोपचार करण्यास शासनाने मान्यता दिलेली आहे. ही देयके सादर करण्यासंदर्भात पुढील प्रमाणे पध्दत अनुसरण्यात यावी.

महाराष्ट्र राज्य सेवा वैद्यकीय देखभाल नियम १९६१ अन्वये शासकीय कर्मचारी / अधिकारी व त्यांचे कुटुंबियांना प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यांच्या सल्ल्यावरुन घेतलेल्या शासकीय रुग्णालयातील आंतररुग्ण तसेच बाहयरुग्ण म्हणून वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मागणी वरील नियमानुसार अनुज्ञेय ठरते. ज्या रुग्णालयामध्ये कर्मचारी व त्यांचे कुटुंबिय आंतररुग्ण म्हणून दाखल झाले आहेत,त्या कर्मचाऱ्यांना आंतररुग्ण म्हणून रुग्णालयात असताना जो खर्च आला असेल त्याची प्रतिपूर्ती "ब" नमुन्यात देणे आवश्यक आहे.

काही वेळेला शासकीय कर्मचाऱ्याला शासकिय रुग्णालयात आंतररुग्ण म्हणून दाखल व्हावे लागत नाही परंतु बाहयरुग्ण म्हणून उपचार घेवू शकतात. अशावेळी प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यांनी शिफारस केलेली औषधे, उपकरणे इत्यादीसाठी आलेला खर्च हा प्रतिपूर्ती नमुना "अ" मध्ये करणे आवश्यक आहे. या संदर्भात शासनाने १ मार्च १९९९ च्या आदेश क्रमांकः एमएजी-१०८४/११६/ सीआर/४१/९९/ आरोग्य-३ अन्वये काढलेले आदेश व त्याला जोडलेले नमुने "अ" व "ब" यात नमूद केलेली कार्यपध्दती अंमलात येतील. शासकीय कर्मचाऱ्यांना किंवा त्यांच्या कुटुंबियांनी जर निरनिराळ्या शासकीय रुग्णालयामध्ये औषधोपचार घेतले असतील तर त्याकरिता प्रमाणपत्र नमुने "अ" व "ब" हे स्वतंत्र देणे आवश्यक असेल.

शासनाने निरनिराळया आजारांबाबत निरनिराळया खाजगी रुग्णालयांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ चे नियम २(५) अन्वये मान्यता दिली आहे. सोबत आजार व मान्यता दिलेली रुग्णालये यांची यादी सोबत जोडली आहे. (परिशिष्ट "अ" चे भाग १.२ व ३) .उपरोक्त आजारांकरीता खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या वैद्यकीय सेवांकरीता आलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्तीची देयके "क" व "ड" नमुन्यात सादर करणे आवश्यक आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

7 OCT 1999
शाखा
प्रलि. जि. उ. जि. जिल्हाधिकारी

(एल.जी.इर्पावार)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव

प्रति.

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१
कुटुंब मर्यादेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक एमएजी-१०९५/प्र.क्र.४५/आरोग्य-३,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक २८ नोव्हेंबर, २०००.

वाचा :- १) शासन निर्णय, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी-१०७६/७९८१९, दिनांक ६ मे, १९६८.
२) शासन निर्णय, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी-१०७१/४१८०१/एस, दिनांक २९ एप्रिल, १९७४.
३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक लोसंधो-२०००/प्र.क्र.५७/००/कु.क.१, दिनांक ९ मे, २०००.

प्रस्तावना :-

लोकसंख्या वाढीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी तसेच इंटरनॅशनल कॉन्फरन्स ऑन पॉप्युलेशन डेव्हलपमेंट मध्ये पारित केलेल्या ठरावांच्या अनुषंगाने कुटुंब कल्याण कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीत आमुलाग्र बदल झाल्याने, बदलत्या परिस्थितीचा विचार करुन, राज्याचे सर्वंकष लोकसंख्या धोरण शासनाने संदर्भाधिन अनुक्रमांक ३ नुसार जाहीर केले आहे. या धोरणानुसार दोन अपत्यांमध्ये कुटुंब म्हणजेच "छोटे कुटुंब" या संकल्पनेचा स्वीकार करण्यात आला आहे. या संकल्पनेअन्वये वैद्यकीय देखभाल नियमानुसार मिळणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी शासकीय / निमशासकीय कर्मचाऱ्यांचे कुटुंब २ (दोन) हयात अपत्यापर्यंत मर्यादित ठेवणाऱ्यांना पात्र ठरविण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यानुरुप महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मध्ये सुधारणा करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

या प्रश्नाचा विचार करुन याद्वारे महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मधील नियम १४ व १५ मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यांस मान्यता देण्यांत येत आहे.

अ) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मधील नियम १४ ऐवजी पुढीलप्रमाणे नियम १४ वाचण्यांत यावा.

१४- "ज्यांना २ पेक्षा कमी अपत्ये असतील अशा कुटुंबांनी २ हयात अपत्यांइतके आपले कुटुंब मर्यादित ठवेलेले नसेल किंवा ज्यांना २ पेक्षा जास्त हयात अपत्ये असतील अशा कुटुंबांनी आपले कुटुंब सध्या आहे एवढेच मर्यादित ठेवले नसेल, अशा कुटुबांना वरील नियमानुसार शासकीय कर्मचाऱ्यांना आणि त्यांच्या कुटुंबियांना मिळणाऱ्या विनामूल्य वैद्यकीय उपचारासंबंधीच्या सवलती मिळणार नाहीत."

188

(ब) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मधील नियम १५ ऐवजी पुढीलप्रमाणे नियम १५ वाचण्यांत यावा.

१५

शासनाच्या धोरणानुसार दिनांक १ मे, २००१ रोजी ज्यांची २ पेक्षा अधिक अपत्ये हयांत आहेत, अशा आईवडिलांनी (स्त्री / पुरुष) त्या तारखेनंतर त्यांच्या कुटुंबातील अपत्यांची संख्या वाढविता कामा नये. त्या तारखेनंतर त्यांच्या कुटुंबातील अपत्यांची संख्या वाढल्यास त्यानंतर जन्मलेल्या अपत्यांना आणि आईवडिलांना वैद्यकीय सोयी मिळण्याचा हक्क राहणार नाही. मात्र विनामूल्य, वैद्यकीय उपचाराच्या सवलती मिळण्याचा हा नियम अंमलात येण्यापूर्वी अस्तित्वात असलेल्या नियमानुसार ज्यांना हक्क होता अशा अपत्यांना अनुज्ञेय असलेल्या विनामूल्य उपचाराच्या सोयी मिळण्याचे चालूच राहील. तसेच जननक्षम गटात असतांना जर आई किंवा वडिलांनी (शासकीय कर्मचारी किंवा त्यांची पत्नी) निर्बिजीकरणाची शस्त्रक्रिया करुन घेतली असेल आणि अशी शस्त्रक्रिया जेथे करण्यांत आली, त्या रुग्णालयाच्या किंवा दवाखान्याच्या प्रभारी सक्षम वैद्यकीय प्राधिकाऱ्याचे तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र सादर केले असेल तर शस्त्रक्रिया केलेल्या तारखेपासून वैद्यकीय सवलती मिळण्याचा त्यांना पून्हा हक्क राहील. परंतु, ठरवून दिलेल्या मर्यादेहून अधिक असलेल्या अपत्यांना अशा सवलती मिळणार नाहीत.

३. या आदेशान्वये विहित केलेल्या कुटुंबाच्या कमाल मर्यादेची अट कोणत्याही परिस्थितीत शिथिल केली जाणार नाही.

उपरोक्त नियमातील तरतूद दिनांक १ मे, २००१ पासून अंमलात येईल.

सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५८/वै.अ./सेवा-५, दिनांक १ मार्च, २००० अन्वये निर्गमित करण्यांत येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-
(एल.डी. [illegible])
महाराष्ट्र शासनाचे उपसचिव

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१

(दिनांक १ सप्टेंबर १९८७ पर्यंत सुधारित

[किंमत–रु. ३·५०]

व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय व लेखनसामग्री भांडार, कोल्हापूर यांच्याद्वारे भारतात मुद्रित आणि संचालक, शासकीय मुद्रण व लेखनसामग्री, महाराष्ट्र शासन, मुंबई ४०० ००४ यांच्याद्वारे प्रकाशित.

१९८८

अनुक्रमणिका

अनुक्रमांक	नियम	नियमाचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१	१	संक्षिप्त नाव व प्रारंभ	३
२	२	व्याख्या	३–९
३	३	शासकीय कर्मचाऱ्याने, मोफत वैद्यकीय परिचर्येसाठी खर्च केलेल्या एखाद्या रकमेची वैद्यकीय प्रतिपूर्ती.	९
४	४	सर्वात जवळच्या शासकीय वैद्यकीय अधिकाऱ्याने केलेली वैद्यकीय देखभाल आणि त्यांना अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता व फी आणि त्यासाठी शासकीय कर्मचाऱ्याचा प्रवास भत्ता.	१०
५	५	रुग्ण जेथे आजारी पडतो ती जागा म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मुख्यालय नसेल तेव्हा रुग्णाला आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याला प्रवास भत्ता देणे.	१०–११
६	६	रुग्णासह परिचर्या अधिकारी आणि त्याला अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता.	११
७	७	प्रवास भत्त्याचे दर	११
८	८	शासकीय आणि अशासकीय रुग्णालयांमध्ये आंतररुग्ण म्हणून मोफत उपचार घेणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्याने खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची वैद्यकीय प्रतिपूर्ति.	११–१२
९	९	रुग्णाच्या निवासस्थानी उपचार करणे.	१२
१०	१०	औषधे पुरवणे आणि शासकीय दवाखान्यात आणि रुग्णालयात उपलब्ध नसलेल्या औषधांच्या रकमेची प्रतिपूर्ति करणे.	१२
११	११	वैद्यकीय प्रतिपूर्तींच्या मागण्या सादर करणे.	१३
१२	१२	वैद्यकीय देखभालीच्या संबंधात केलेला परंतु त्यात समाविष्ट न केलेला सेवांवरील खर्च.	१३
१३	१३	मोफत वैद्यकीय देखभालीसाठी उत्तर प्रदेश, मध्यप्रदेश आणि ओरिसा यांच्या शासनांशी केलेली परस्पर व्यवस्था.	१३

अनुक्रमांक	नियम	नियमाचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१४	१४	कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या	१३
१५	१५	निर्बीजीकरण केल्यानंतर/निर्बीजीकरण केलेल्या व्यक्तीला विनामूल्य वैद्यकीय उपचार अनुज्ञेय असणे.	१४
१६	१५–अ	मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी कर्मचाऱ्यास अपात्र ठरवण्यात आल्यानंतर त्याने निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया करुन घेतल्यास त्यास मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी पात्र ठरवणे.	१४
१७	१६	निकडीच्या परिस्थितीमध्ये खाजगी रुग्णालयामध्ये केलेले आंतर-उपचार, परदेशात केलेले उपचार, विशेषज्ञांनी केलेले उपचार आणि त्याची प्रतिपूर्ती, साधनसामग्री आणि उप-यंत्रे यांवरील खर्चाची प्रतिपूर्ति.	१४–१५
१८	१७	वैद्यकीय प्रतिपूर्तिच्या पूर्वीच्या पद्धतीचे सुलभीकरण.	१६
१९	१८	हृदय शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया, रक्तांचा कर्करोग आणि उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी) यांसाठी आगाऊ रक्कम देणे.	१६

प रि शि ष्टे

१]	एक	अर्जाचा नमुना	१७–१९
२]	दोन	प्रमाणपत्र "अ"	२०–२१
३]	तीन	प्रमाणपत्र "ब"	२२–२३
४]	चार	नमुना "क"	२४
५]	पाच	नमुना "ड"	२५–२६
६]	सहा	अर्जाचा नमुना	२७

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

सचिवालय, मुंबई दिनांक ९ मे १९६१ / वैशाख १९, १८८३

क्रमांक एमएजी १०५८–एस.–पुढील, "महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१" सर्वसाधारण माहितीकरिता प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१

(दि. १ सप्टेंबर १९८७ पर्यंत सुधारित)

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ :—

(१) या नियमांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ असे म्हणता येईल.

(२) ते संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यात लागू होतील.

(३) ते १ जून १९६१ पासून अंमलात येतील.

त्या तारखेपासून, महाराष्ट्र राज्याच्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना लागू असणारे, भूतपूर्व मुंबई राज्य, मध्यप्रदेश राज्य व हैदराबाद राज्य यांचे, शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वैद्यकीय देखभालीसंबंधीचे नियम व आदेश निरसित होतील.

२. व्याख्या :—

या नियमांमध्ये, विषयानुसार किंवा संदर्भानुसार एतद्विरुद्ध काहीही नसेल तर—

(१) "रुग्ण" म्हणजे, शासकीय कर्मचारी किंवा त्याच्या कुटुंबातील कोणतीही व्यक्ती;

(२) "शासकीय कर्मचारी" म्हणजे, रोजंदारीवर नेमलेला कर्मचारीवर्ग वगळता, महाराष्ट्र शासनाने पूर्णवेळ तत्त्वावर नेमलेली कोणतीही व्यक्ती, मग ती कायम असो किंवा तात्पुरती असो– आणि त्यामध्ये—

(अ) रजेवर असलेला किंवा निलंबित केलेला (Under Suspension) शासकीय कर्मचारी ; आणि

(ब) कोणत्याही शासकीय रुग्णालयातील मानसेवी वैद्यकीय अधिकारी ;

शा. नि. सा. आ.वि.क्र.एच-एजी–१०६२/ ५८०७४/ पी, दिनांक ८-१-१९६९.

(क) एक वर्षापेक्षा कमी नसलेली सेवा झालेले व मासिक दराने वेतन घेणारे कार्य-व्ययी आस्थापनेवर (Work charged Establishment) नेमलेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

(३) "कुटुंब" म्हणजे,

(एक) शासकीय कर्मचाऱ्याची पत्नी किंवा पती ;

(दोन) शासकीय कमचाऱ्यावर अवलंबून असतील अशी शासकीय कर्मचाऱ्याची औरस मुले, सावत्र मुले, कायदेशीर दत्तक घेतलेली मुले ;

(तीन) शासकीय कर्मचाऱ्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेले शासकीय कर्मचाऱ्याचे आईवडील ; शा. नि. न. वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी-१०६५/८४५३४/पी. दि. ९-४-६९.

शा. नि., सा. आ.वि. क्र.एमएजी १२७३/६१३७३/एमईडी–६ दि. २७–९–७३.

टीप :—महिला शासकीय कर्मचाऱ्याला तिच्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या आणि तिच्या बरोबर राहत असलेल्या तिच्या आईवडिलांची किंवा तिच्या सासू-सासऱ्यांची निवड करता येईल.

(चार) शासकीय कर्मचाऱ्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेला १८ वयाखालील अविवाहित भाऊ ;

(पाच) शासकीय कर्मचाऱ्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या अविवाहित बहिणी व घटस्फोटीत बहिणी (वय लक्षात न घेता) ;

(सहा) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम,, १९६१ खाली प्रतिपूर्ति करण्यासाठी अंशकालिक तत्वावरील नोकरी व्यतिरिक्त अन्य नोकरीस असलेली शासकीय कर्मचाऱ्याची मुले आणि अविवाहित मुली ही लाभदायक नोकरीत असल्याचे समजण्यात येईल आणि ती त्याच्यावर अवलंबून असल्याचे मानण्यात येणार नाही. शा.नि.,न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०६९–६५०२३/पी, दिनांक २१-१२-७०.

(सात) निवृत्तिवेतन घेत असलेले शासकीय कर्मचाऱ्याचे आईवडील तसेच घटस्फोटीत बहीण हे त्यांचे कमाल उत्पन्न दरमहा रुपये २५० असेल या अटीस अधीन राहून शासकीय कर्मचाऱ्यावर अवलंबून असल्याचे समजण्यात येईल. शा.नि.,न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१२७३/६१३७३–६, दिनांक २७–९–७५.

(आठ) यथास्थिती शासकीय कर्मचाऱ्याचा पती किंवा पत्नी वैद्यकीय भत्ता देणाऱ्या किंवा वैद्यकीय सुविधा पुरविणाऱ्या राज्य शासन, रेल्वे, संरक्षण, शासनाच्या मालकीची संघटना किंवा खाजगी संघटना यांमध्ये काम करीत असेल तर त्याला/तिला "महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१" अन्वये सवलतींचा लाभ घेण्याचा किंवा तो/ती काम करीत असलेल्या संघटनेने ठरविलेल्या सवलतींचा लाभ घेण्याचा हक्क असेल. शा.नि.,न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०७६/१०७/पीएच–९, दि. ३०-१०-७६.

शा.नि.,न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–११७०/२५७१४/पी, दिनांक २२-११-७२.

(४) "प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी (Authorised Medical Attendant)" म्हणजे-

(अ) ज्याचे वेतन दरमहा रु. ५०० पेक्षा कमी नाही अशा शासकीय कर्मचाऱ्याच्या, त्याचप्रमाणे मुंबईतील इतर कोणत्याही राजपत्रित अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत, मुंबईतील शासकीय रुग्णालयांचा अधीक्षक किंवा त्याने याबाबतीत प्राधिकृत केलेला इतर कोणताही अधिकारी आणि मुफसल क्षेत्रात, जिल्हा शल्यचिकित्सक किंवा यथास्थिती जिल्हा वैद्यकीय अधिकारी किंवा याबाबतीत त्यांनी प्राधिकृत केलेला इतर कोणताही अधिकारी.

(ब) ज्या अराजपत्रित शासकीय कर्मचाऱ्यांचे वेतन दरमहा रु. १५० पेक्षा जास्त परंतु दरमहा रु. ५०० पेक्षा कमी असेल अशा कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत, त्या ठिकाणचा किंवा जिल्ह्याच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणचा महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग दोनचा अधिकारी.

(क) ज्या शासकीय कर्मचाऱ्याचे वेतन दरमहा रु. १५० किंवा कमी असेल त्यांच्या बाबतीत, महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग तीन किंवा महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग तीन (अ) मधील त्या ठिकाणचा किंवा त्याच्या जवळपासच्या ठिकाणचा अधिकारी.

टीप १ :—ज्या ठिकाणी महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग दोन किंवा वर्ग ३, वर्ग तीन (अ) मध्ये दोन किंवा अधिक अधिकारी असतील त्या ठिकाणी त्या अधिकाऱ्यांपैकी वरिष्ठतम अधिकारी हा, पोटनियम (४) च्या खंड (ब) आणि (क) च्या प्रयोजनासाठी प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल.

टीप २ :—ज्या ठिकाणी वरील तीन प्रवर्गांपैकी कोणत्याही प्रवर्गाचा एकच प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकारी असेल त्या ठिकाणी वैद्यकीय देखभाल व उपचार यांची गरज असणाऱ्या कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्यासाठी तो सक्षम प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल.

टीप ३ :—कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्याचा प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी हा, महाराष्ट्र राज्यामध्ये ज्या ठिकाणी तो कर्मचारी किंवा त्याच्या कुटुंबातील व्यक्ती आजारी पडेल त्या ठिकाणच्या संदर्भात ठरवण्यात येईल—ते ठिकाण त्याला नोकरीवर पाठवल्याचे ठिकाण असो, त्याचे तात्पुरते राहण्याचे ठिकाण असो किंवा तेथे तो रजा घालवत असेल असे ठिकाण असो.

शा.नि., न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी— १०६३/ ५९३७८/एस, दि. २१-६-६८

(५) "शासकीय रुग्णालय" म्हणजे, संपूर्णपणे शासनाच्या नियंत्रणाखाली असणारे शासकीय रुग्णालय / दवाखाना / प्रसूतिगृह / प्राथमिक आरोग्य केंद्र, वैद्यक व्यवसायीचे अर्थसहाय्यित केंद्र आणि राज्य मदत देत असलेले कोणतेही रुग्णालय / दवाखाना / प्रसूतिगृह आणि नगरपालिकेची आणि जिल्हा परिषदेची रुग्णालये / दवाखाने आणि त्यामध्ये, ज्या बाबतीत पूर्वोक्तपैकी कोणतीही संस्था उपलब्ध नसेल त्याबाबतीत, कोणत्याही लष्करी रुग्णालयाचा समावेश होतो.

शा.नि., न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी— १०६२/एस, दि. १२-९-६२

शा. नि., सा. आ. वि. क्र. एमएजी— १०८१/ ४९०७/पीएच ९ ए, दिनांक १९-१०-८३, १९-१०-८४.

टीप १ :—सामान्यतः शासकीय कर्मचाऱ्याने आणि त्यांच्या कुटुंबियाने शासकीय रुग्णालयातून उपचार घ्यावेत. वरील नियमान्वये मान्यताप्राप्त असलेल्या अशासकीय रुग्णालयामध्ये / दवाखान्यामध्ये, उपचार करून घेण्यापूर्वी गंभीर प्रकरणे वगळता, शासकीय कर्मचाऱ्यांनी न चुकता त्यांच्या प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचा सल्ला घ्यावा. शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी—१०८१/४९०७/पीएच—९ ए, दि. १९—१०—८३, १९—१०—८४ यामध्ये नमूद केलेल्या १८ आजारांखेरीज एखाद्या गंभीर आजारांच्या बाबतीत जर त्यांना एखाद्या अशासकीय रुग्णालये / दवाखाना इत्यादीमध्ये दाखल व्हावयाचे झाल्यास तसे त्यांच्या प्राधिकृत देखभाल अधिकाऱ्यास ताबडतोब कळविले पाहिजे.

टीप २ :—खाली नमूद केलेल्या आजारांसाठी त्यांच्या नावासमोर दर्शविलेल्या संस्थांना मान्यता देण्यात आली आहे.

अ.क्र.	आजाराचे नाव	प्राधिकृत संस्थेचे नाव	आदेश क्रमांक
१.	लहान मुलांचे आजार	बाई जेरबाई वाडीया रुग्णालय, मुंबई.	एमएजी १०६५/१७९१४/ एस, दि. २४–५–१९६६
२.	कर्करोग	१. टाटा मेमोरीयल रुग्णालय, मुंबई.	एमएजी १०७१/७८२०/पी, दि. २५–८–७१.
		२. बालाभाई नानावटी रुग्णालय, मुंबई. ३. कॅन्सर रिलीफ सोसायटी, नागपूर. ४. अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च अॅण्ड रिलीफ सोसायटी, बार्शी. ५. श्री सिद्धेश्वर कॅन्सर हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सोसायटी, सोलापूर. ६. इंडियन कॅन्सर सोसायटीच्या महाराष्ट्रातील सर्व संस्था. ७. कॅन्सर इन्स्टिटयूट, अडयार मद्रास.	एमएजी १०८६/४९०७/आ.९, दिनांक १–९–८७.
३.	ऑर्थोपिडीक उपचार	ऑर्थोपिडीक हॉस्पिटल महालक्ष्मी, मुंबई.	एमएजी १०७१/७८२०/पी, दि. २५–८–७१.
		ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ फिजीकल मेडीसीन अॅन्ड रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई.	एमएजी १०८१/२९१६/आ.९, दिनांक ५ जुलै १९८५.
४.	मधुमेह	रहेजा रुग्णालय, मुंबई.	एमएजी १०८१/२९१६/आ. ९, दि. ४–२–१९८६.
५.	मणक्याचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार.	संचेती इन्स्टिटयूट फॉर ऑर्थोपेडीक रिहॅबिलिटेशन, पुणे.	एमएजी १०८६/१५६४/आ. ९, दि. १५ जुलै १९८६.
६.(अ)	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया (Bye-pass coronary surgery)	सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास. ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज अॅंड हॉस्पिटल, वेल्लोर. के. ई. एम्. रुग्णालय, मुंबई. जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई. बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई. कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ, श्री चित्राई तिरुनल इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस अॅन्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.	एमएजी १०८४/४१५७/सीआर १५६/आ–९, दिनांक २९–४–८५.

अ.क्र.	आजाराचे नाव	प्राधिकृत संस्थेचे नाव	आदेश क्रमांक
(ब)	मूत्रपिंड प्रतिरोपण (Kidney Transplantation)	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज अँड हॉस्पिटल, बेल्लोर. ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली. पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयूट, चंडिगढ. जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई.	एमएजी १०८४/४१५७/सीआर १५६/आ–९. दिनांक २९-४-८५.
(क)	हृदय-शस्त्रक्रियेची प्रकरणे	सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास. ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज अॅन्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर. के. ई. एम्. रुग्णालय, मुंबई. ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली. बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई. जी. बी. पंत हॉस्पिटल, दिल्ली. श्री चित्राई तिरुनल इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस अॅन्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम. पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयूट, चंडिगढ. एस. एस. के. एम. हॉस्पिटल, कलकत्ता. कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ. वाडिया इन्स्टिटयूट ऑफ कार्डिआ-लॉजी, पुणे.	—,,—
		रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे.	एमएजी १०८६/२२६०/आ–९, दि. २७-४-८७.

(६) "वैद्यकीय देखभाल" म्हणजे, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने शासकीय रुग्णालयात किंवा रुग्ण जर शासकीय रुग्णालयात जाण्याच्या परिस्थितीत नसेल तर रुग्णाच्या घरी किंवा त्याने आधी मान्य केले असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या रोगचिकित्सा कक्षामध्ये (कन्सल्टींग रुम) केलेली देखभाल आणि त्यामध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश होतो :—

(अ) शासकीय रुग्णालयात किंवा शासकीय प्रयोगशाळेत उपलब्ध असतील आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास आवश्यक वाटतील अशा, रोगनिदानाच्या प्रयोजनाकरिता करावयाच्या परीक्षेच्या व अन्वेषणाच्या विकृति चिकित्साविषयक, अणुजीव शास्त्राविषयक, क्ष-किरणविषयक आणि इतर पद्धती; आणि

(ब) प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी आवश्यक असल्याचे प्रमाणित करील असा, विशेषज्ञ किंवा वैद्यकीय अधिकारी प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याशी विचार-विनिमय करून ठरवील त्या मर्यादेपर्यंत व तशा रीतीने घ्यावयाचा शासकीय विशेषज्ञाचा म्हणजे शासकीय रुग्णालयाला संलग्न अशा मानसेवी वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा किंवा शासनाच्या सेवेत असणाऱ्या इतर कोणत्याही वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा किंवा तसे अधिकारी नसतील तर इतर कोणत्याही विशेषज्ञाचा सल्ला.

(७) "उपचार" म्हणजे जेथे रुग्णावर उपचार करण्यात येईल अशा शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध अशा सर्व वैद्यकीय आणि शल्यचिकित्साविषयक सुविधांचा उपयोग व त्यात पुढील गोष्टींचा समावेश होतो :—

(अ) प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याला आवश्यक वाटतील अशा, विकृति चिकित्साविषयक, अणुजीव शास्त्रविषयक, क्ष–किरण शास्त्रविषयक पद्धती किंवा अन्वेषणाच्या अन्य पद्धतींचा वापर करणे ;

(ब) राज्यातील शासकीय रुग्णालयांमध्ये सर्वसाधारणपणे उपलब्ध असतील अशी विशेष किंवा सामान्य औषधे, लस, रक्तजल (Sera) किंवा त्यासंबंधीचे इतर उपचार-विषयक पदार्थ पुरवणे ;

(क) शासकीय रुग्णालयांमध्ये सर्वसाधारणपणे उपलब्ध नसतील आणि रुग्णाची स्थिती सुधारण्यासाठी किंवा बिघडण्यास प्रतिबंध होण्यासाठी आवश्यक असल्याबद्दल प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी लेखी प्रमाणित करील अशी औषधे, लस, रक्तजल किंवा त्यासंबंधीचे उपचार-विषयक पदार्थ पुरवणे ;

(ड) जेथे रुग्णाला दाखल केले असेल अशा रुग्णालयात सर्वसाधारणपणे पुरवण्यात येणारी सर्वसाधारण वॉर्डातील जागा पुरवणे.

टीप :—रुग्णालयामध्ये विशेष जागा उपलब्ध असेल आणि जर अशी विशेष जागा घेण्याची रुग्णाची इच्छा असेल व अशा जागेबद्दलच्या आकारापैकी–मग तो आहारासह असो किंवा आहाराशिवाय असो–५० टक्के आकार देण्याची हमी देईल तर त्याला विशेष जागा पुरवण्यात येईल.

(इ) त्या रुग्णालयाकडून आंतर रुग्णांना सर्वसाधारणपणे देण्यात येतात अशा शुश्रुषा-विषयक सोयी.

टीप :—जेथे रुग्णाची योग्य ती शुश्रुषा करण्यात नोकरीवरील परिचर्या कर्मचारी अपुरे असतील अशा शासकीय रुग्णालयात किंवा जर रुग्णाला विशेष परिचर्या सुविधा आवश्यक असण्याइतपत त्याची परिस्थिती (गंभीर) असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास त्याच्या स्वेच्छानिर्णयानुसार, त्याला आवश्यक वाटेल अशा कालावधीसाठी एक जादा परिचारिका नेमता येईल ;

(फ) त्या रुग्णालयाकडून इतर रुग्णांना सर्वसाधारणपणे देण्यात येतो असा आहार ;

(ग) महिला रुग्णांचे बाळंतपण ;

(ह) रक्त संक्रामण (ट्रान्स्फ्युजन) सेवा ;

(आय) शासकीय दंतोपचार रुग्णालयांमध्ये कवळी इत्यादीचा खर्च वगळून उपलब्ध होणारे सर्व दंतोपचार ; शा.नि.,न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी–१०७१/१ ६१६/पी दि.१७-२-७२.

(जे) आवश्यक असेल तेथे, रुग्णाला रुग्णालयात नेण्याकरिता रुग्णवाहिका सेवेची तरतूद करणे ;

शा.नि.,न.वि. व सा. आ. वि. क्र.एमएजी–१०७०/ ४१७३१/एस दि.१७-९-७३.

टीप :—रुग्णवाहिका सेवा आवश्यक असेल आणि ती उपलब्ध नसेल तेव्हा रुग्णाला आणि त्याच्या / तिच्या परिचराला, आवश्यक असेल तर प्रवासाच्या नित्याच्या पद्धतीने इष्ट स्थानी प्रवासी लवकरात लवकर पोचेल अशा निकटतम मार्गाने प्रवास करता येईल. शंकास्पद प्रकरणाच्या बाबतीत प्राधिकृत देखभाल अधिकारी निकटतम आणि अत्यंत स्वस्त दराचा मार्ग ठरवू शकेल. जर प्रत्येक मार्ग हा ५ किलोमीटरपेक्षा अधिक अंतराचा असेल तरच ही सवलत अनुज्ञेय आहे.

शा.नि.,न.वि., व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०८३/ ६३३३८-एस दि. ७-६-७४.

(के) (एक) मधुमेह झाल्याचे कळल्यानंतर एक वर्षाच्या कालावधीत केलेले मधुमेहाचे उपचार हे रोगाच्या प्राथमिक अवस्थेतील असल्याचे समजण्यात यावेत आणि मधुमेहाचे प्रथम निदान झाल्यानंतर, पहिल्या एका वर्षामधील उपचारासंबंधीच्या मागण्या, संबंधित प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने, परिशिष्ट ६ मध्ये जोडलेल्या विहित नमुन्यात दिलेल्या प्रमाणपत्राच्या आधारावर संबंधित कार्यालयास स्वीकारता येतील. शासकीय कर्मचाऱ्याने, रोगाचे प्रथम निदान झाल्याची तारीख त्याच्या मागणीमध्ये दर्शविणे आवश्यक आहे.

शा. नि., सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०८६/१०३/ आ–९ दि.१५-५-८६.

(दोन) शासकीय कर्मचाऱ्याच्या स्वतःच्या रोगाच्या प्राथमिक अवस्थेनंतरच्या उपचारासाठी प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याने रोगाच्या प्राथमिक अवस्थेत दिलेले प्रमाणपत्र उपयोगात आणावे. दर वर्षी नवीन प्रमाणपत्र सादर करण्याची आवश्यकता नाही.

मात्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबातील इतर कोणत्याही व्यक्तीला सदर आजारावरील औषधोपचारांच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती देताना एकदा आजार प्राथमिक अवस्थेत असताना प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर पुढील औषधोपचार चालू ठेवण्यासाठी ती व्यक्ती हयात असल्यासंबंधीचे प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे अथवा कोणत्याही राजपत्रित अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र दरवर्षी घेण्यात यावे.

(८) "राज्य" म्हणजे महाराष्ट्र राज्य.

३. शासकीय कर्मचाऱ्याने मोफत वैद्यकीय परिचर्येसाठी खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची वैद्यकीय प्रतिपूर्ती :—

(१) रुग्णाला विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराचा हक्क राहील.

(२) जेव्हा पोट-नियम (१) खाली विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराचा रुग्णाला हक्क असेल तेव्हा प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे लेखी प्रमाणपत्र प्रस्तुत केल्यानंतर, त्याने अशा उपचारादाखल खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची प्रतिपूर्ती शासनाकडून शासकीय कर्मचाऱ्यास करण्यात येईल.

टीप :—रुग्णाच्या निवासस्थानची शुश्रूषा १० दिवसांहून अधिक काळ चालू राहाण्याची शक्यता आहे असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मत असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी, रुग्णावरील उपचारासाठी जरूर त्या सोयी सर्वात जवळच्या ज्या शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध असतील त्या शासकीय रुग्णालयात रुग्णाला पाठवील.

४. सर्वात जवळच्या शासकीय विशेषज्ञांनी केलेली किंवा इतर कोणत्याही वैद्यकीय अधिकाऱ्याने केलेली वैद्यकीय देखभाल आणि त्यांना अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता व फी आणि त्यासाठी शासकीय कर्मचाऱ्याचा प्रवास भत्ता :—

(१) जर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे असे मत असेल की, स्वत:खेरीज आणखी कोणा व्यक्तीची वैद्यकीय देखभाल आवश्यक आहे अशी रुग्णाची परिस्थिती आहे, तर तो मुंबईच्या बाबतीत महाराष्ट्र शासनाच्या आरोग्य सेवा संचालक, मुंबई यांच्या पूर्व-मान्यतेने आणि मुफसल भागामध्ये संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा शल्यचिकित्सकाच्या पूर्वमान्यतेने आणि स्वत: जिल्हा शल्यचिकित्सक हाच प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल तर संबंधित विभागाच्या आरोग्य सेवा उपसंचालकाच्या पूर्वमान्यतेने ही मान्यता लेखी घेण्यात येईल—

(अ) रुग्णाला सर्वात जवळच्या शासकीय विशेषज्ञाकडे किंवा त्याच्या मते रुग्णाला ज्याची वैद्यकीय देखभाल आवश्यक असेल अशा इतर कोणत्याही वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठवू शकेल ; किंवा

(ब) जर प्रवास झेपणार नाही इतपत रुग्ण आजारी असेल तर अशा विशेषज्ञाला किंवा इतर वैद्यकीय अधिकाऱ्याला रुग्णाची देखभाल करण्यासाठी बोलावू शकेल.

टीप :—जर पूर्वपरवानगी घेण्यामुळे विलंब होऊन रुग्णाच्या प्रकृतीस धोका पोहोचण्याची शक्यता असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास, या पोटनियमाच्या (अ) आणि (ब) मध्ये दिल्याप्रमाणे उपाययोजना करता येईल व त्याच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यास तो नंतर तात्काळ अहवाल पाठवील.

(२) पोटनियम (१) च्या खंड (अ) खाली, सर्वात जवळच्या शासकीय विशेषज्ञाकडे किंवा इतर वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठवलेल्या रुग्णास, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे त्याबाबतीतील लेखी प्रमाणपत्र प्रस्तुत केल्यानंतर, विशेषज्ञाच्या किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या मुख्यालयापर्यंत आणि तेथपासून परतीचा प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील.

(३) शासकीय विशेषज्ञ किंवा पोटनियम (१), खंड (ब) अन्वये बोलावलेला कोणताही इतर वैद्यकीय अधिकारी यांना प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे त्या बाबतीतील लेखी प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर, रुग्णाच्या जागेपर्यंत जाण्यायेण्याच्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील.

(४) जर शासकीय विशेषज्ञाने किंवा इतर वैद्यकीय अधिकाऱ्याने रुग्णाची तपासणी आपल्या रोगनिदान कक्षामध्ये (कन्सल्टिंग रुम) केली किंवा रुग्णाच्या निवासस्थानी केली तर त्याला, वैद्यकीय सल्ल्याकरिता प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाजवी वाटेल एवढी फी देण्यात येईल.

५. रुग्ण जेथे आजारी पडतो ती जागा म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मुख्यालय नसेल तेव्हा रुग्णाला आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याला प्रवास भत्ता देणे :—

(१) रुग्ण जेथे आजारी पडतो ती जागा म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मुख्यालय नसेल त्याबाबतीत—

(अ) रुग्णाला अशा मुख्यालयास येण्याजाण्याच्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील ;

(ब) जर रुग्ण इतका आजारी असेल की त्याला प्रवास करता येणार नाही तर तो जेथे आजारी पडेल त्या ठिकाणी जाऊन प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी त्याची देखभाल करील आणि त्या ठिकाणी जाण्यायेण्यासाठी प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास राहील.

(२) (एक) पोटनियम (१) च्या खंड (अ) खालील प्रवास भत्ताविषयक अर्जाबरोबर, वैद्यकीय देखभाल आवश्यक होती अशा अर्थाचे, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र असेल ;

(दोन) पोटनियम (१) च्या खंड (ब) खालील प्रवास भत्ताविषयक अर्जाबरोबर, रुग्ण हा प्रवास करण्यास असमर्थ होता अशा अर्थाचे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र असेल.

६. रुग्णासह त्याची देखभाल करणारा अधिकारी आणि त्याला अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता :–

नियम ४ आणि ५ खाली वैद्यकीय देखभालीसाठी रुग्णाला इतर कोणत्याही जागी प्रवास करावा लागला तर आणि वैद्यकीय देखभालीशिवाय त्याने प्रवास करणे असुरक्षित होईल असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाटले तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी एकतर स्वतः रुग्णाबरोबर त्याच्या घरापर्यंत जाऊ शकेल किंवा इतर कोणा सोबत्यास त्याच्याबरोबर पाठवण्याची व्यवस्था करू शकेल. जर हा सोबती म्हणजे शासकीय कर्मचारी असेल तर तो कामावर असताना प्रवास करीत असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्याला दौऱ्यावर असल्याप्रमाणे, जाण्याच्या व परतण्याच्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता घेता येईल आणि जर तो शासकीय कर्मचारी नसेल तर त्याला रुग्ण ज्या वर्गाने प्रवास करील त्या योग्य अशा वर्गाचे प्रत्यक्ष एकेरी भाडे किंवा तो स्वतः ज्या वर्गाने प्रत्यक्ष प्रवास करील अशा खालच्या वर्गाचे भाडे मिळण्याचा हक्क राहील.

७. प्रवास भत्त्याचे दर :—

(१) नियम ४ आणि ५ अन्वये केलेल्या प्रवासाबद्दलचा प्रवास भत्ता हा शासकीय कर्मचाऱ्यास दौऱ्यावर असताना अनुज्ञेय असणाऱ्या दरांनी देण्यात येईल.

(२) शासकीय कर्मचाऱ्याला स्वतःस ज्या वर्गाने प्रवास करण्याचा हक्क असेल त्याच वर्गाने प्रवास करण्याचा हक्क त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तीला राहील.

(३) रुग्णाच्या देखभालीसाठी बोलावलेल्या शासकीय वैद्यकीय अधिकाऱ्याव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही विशेषज्ञाला त्याच्या दर्जानुसार प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाजवी वाटेल अशा दरांनी प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील.

८. शासकीय आणि अशासकीय रुग्णालयांमध्ये आंतररुग्ण म्हणून मोफत उपचार घेणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्याने खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची वैद्यकीय प्रतिपूर्ती :—

(१) रुग्णाला विनामूल्य उपचाराचा हक्क राहील.

(२) रुग्णावर एखाद्या रुग्णालयात आंतररुग्ण (Indoor patient) म्हणून उपचार होणे जरुर आहे असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाटेल त्याबाबतीत, जेथे आवश्यक त्या उपचाराच्या सोयी उपलब्ध असतील अशा शासकीय रुग्णालयात अशा उपचारासाठी रुग्णाला पाठवण्यात यावे. अशा रुग्णालयात विनामूल्य उपचार मिळण्याचा रुग्णाला हक्क राहील.

(३) जेथे रुग्ण आजारी पडेल त्या जिल्ह्यातील शासकीय रुग्णालयांत आवश्यक त्या सोयी उपलब्ध नसतील, किंवा जेथे रुग्ण आजारी पडेल त्या ठिकाणी शासकीय रुग्णालयात जागा नसेल, किंवा उक्त रुग्णालयाच्या कर्मचारी वर्गात जादा काम पडत असेल तर, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा शल्यचिकित्सकाच्या पूर्वमान्यतेने आणि जिल्हा शल्यचिकित्सक हा स्वतःच प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल त्याबाबतीत, संबंधित विभागाच्या (Division) आरोग्य उपसंचालकाच्या पूर्वमान्यतेने ही मान्यता लेखी घेण्यामुळे विलंब लागून रुग्णाच्या आरोग्याला धोका पोहोचत नसेल तर ती लेखीच घेण्यात येईल–जेथे जरुर तो उपचार पुरवणे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या मते शक्य असेल अशा ठिकाणच्या किंवा त्या ठिकाणाजवळच्या (मग ते ठिकाण जिल्ह्याबाहेरचे असले तरी चालेल) शासकीय किंवा अशासकीय रुग्णालयात रुग्णाला पाठवील.

(४) शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध नसणारे विशेष प्रकारचे उपचार पुरवणाऱ्या अशासकीय रुग्णालयांत एखाद्या रुग्णाला पाठवणे त्याच्या हिताच्या दृष्टीने अत्यंत आवश्यक आहे असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाटेल त्याबाबतीत तो, मुंबईमध्ये महाराष्ट्र शासनाच्या आरोग्य सेवा संचालकाच्या पूर्वमान्यतेने, आणि मुफस्सल क्षेत्रात, संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा शल्य-चिकित्सकाच्या पूर्वमान्यतेने आणि जिल्हा शल्यचिकित्सक हा स्वतःच प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल त्याबाबतीत, संबंधित विभागाच्या आरोग्य सेवा उपसंचालकाच्या पूर्वमान्यतेने, ही मान्यता लेखी घेण्यामुळे विलंब लागून रुग्णाच्या आरोग्याला धोका पोहोचत नसेल तर ती लेखीच घेण्यात येईल. विशेष उपचारासाठी शासनाने मान्यता दिलेल्या सर्वात जवळच्या अशासकीय रुग्णालयात रुग्णाला पाठवील.

(५) पोटनियम (१), (२), (३) आणि (४) अन्वये जो उपचार विनामूल्य मिळण्याचा हक्क शासकीय कर्मचाऱ्याला किंवा त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तीला असेल त्या उपचारासाठी त्याने खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची प्रतिपूर्ती, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे जरुर ते प्रमाणपत्र आणि त्याच्या मागणीच्या पुष्ठ्यर्थ प्रमाणके (Vouchers) सादर केल्यानंतर, त्याला करण्यात येईल; परंतु प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाजवी वाटेल एवढ्याच रकमेची शासन प्रतिपूर्ती करील.

९. **रुग्णाच्या निवासस्थानी उपचार करणे :—**

(१) योग्य ते शासकीय रुग्णालय नाही किंवा दूर अंतरावर आहे किंवा त्याचा आजार तीव्र स्वरुपाचा आहे या कारणास्तव प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या मते रुग्णावर नियम ८ च्या पोटनियम (२) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे उपचार करता येत नसतील तर, रुग्णाच्या निवासस्थानी उपचार देता येईल.

(२) जेव्हा पोटनियम (१) अन्वये रुग्णावर त्याच्या निवासस्थानी उपचार करण्यात येईल तेव्हा त्याला नियम ८ च्या पोटनियम (२) अन्वये विनामूल्य असा जो उपचार मिळण्याचा हक्क प्राप्त झाला असता त्या उपचाराच्या खर्चाइतकी रक्कम, अशा उपचारावर त्याने केलेल्या खर्चादाखल मिळण्याचा हक्क राहील, मात्र आहारावरील खर्च यातून वगळण्यात येईल आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र आणि प्रमाणके (Vouchers) सादर करावी लागतील.

(३) पोटनियम (२) खाली अनुज्ञेय असणाऱ्या रकमांची मागणी करताना, पुढील गोष्टी नमूद करणारे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे लेखी प्रमाणपत्र मागणीबरोबर पाठवण्यात येईल.

(अ) पोटनियम (१) मध्ये उल्लेख केलेले मत असण्याची कारणे ; आणि

(ब) पोटनियम (२) मध्ये उल्लेख केलेल्या उपचाराचा खर्च.

१०. **औषधे पुरवणे आणि शासकीय दवाखान्यात आणि रुग्णालयात उपलब्ध नसलेल्या औषधांच्या रकमेची प्रतिपूर्ति करणे :—**

प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने विहित केलेली सर्व औषधे शक्यतोवर रुग्णावर जेथे उपचार करण्यात येईल त्या ठिकाणच्या शासकीय रुग्णालयातून किंवा दवाखान्यातून देण्यात येतील.

परंतु, जेव्हा एखादे औषध, लस रक्तजल (Sera) किंवा इतर उपचारविषयक पदार्थ अशा रुग्णालयात सर्वसाधारणपणे उपलब्ध नसतील तेव्हा शासकीय कर्मचारी ती प्रथम खरेदी करू शकेल आणि नंतर त्याला, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र आणि जरुर ती प्रमाणके सादर केल्यानंतर शासनाकडून त्याची प्रतिपूर्ती केली जाईल.

टीप :—जे पदार्थ औषधे नसून प्रामुख्याने अन्नाच्या स्वरुपाचे, शक्तिवर्धके (टॉनिके) किंवा प्रसाधनविषयक पदार्थ आहेत त्यांच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती या नियमाखाली अनुज्ञेय नाही. हे पदार्थ अन्नविषयक पदार्थ, शक्तिवर्धके (टॉनिके) किंवा प्रसाधनविषयक पदार्थ आहेत की नाहीत हे ठरवण्यासाठी भारत सरकारने आपल्या कर्मचाऱ्यांकरिता तयार केलेल्या यादीचा अवलंब करण्यात येईल.

११. वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या मागण्या सादर करणे :—

(१) या नियमांखाली अनुज्ञेय असणाऱ्या प्रतिपूर्तीच्या सर्व मागण्या, संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याच्या नियंत्रक प्राधिकाऱ्याकडे, वैद्यकीय देखभाल किंवा उपचार पूर्ण झाल्यापासून एक वर्षाच्या आत, सादर करण्यात येतील आणि त्या संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याचे भत्ते व मानधन ज्या लेखाशीर्षाखाली खर्ची घालण्यात येत असेल त्याच लेखाशीर्षाखाली खर्ची घालण्यात येतील.

(२) संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याच्या प्रवासभत्ता बिलांवर प्रतिस्वाक्षरी करण्यास सक्षम असणारे नियंत्रक प्राधिकारी प्रतिपूर्तीच्या सर्व मागण्यांवर प्रतिस्वाक्षरी करतील. अशा सर्व मागण्यांच्या पुष्ठ्यर्थ आवश्यक ती बिले, प्रमाणके, प्रमाणपत्रे इत्यादी सादर करण्यात येतील. नियंत्रक प्राधिकारी प्रतिस्वाक्षरी करण्यापूर्वी या मागण्या नियमांनुसार अनुज्ञेय आहेत याविषयी आपली खात्री करून घेतील.

१२. वैद्यकीय देखभालीच्या संबंधात केलेला परंतु त्यात समाविष्ट न केलेला सेवांवरील खर्च :—

(१) या नियमांनुसार विनामूल्य वैद्यकीय देखभाल व उपचार मिळण्याचा हक्क असणाऱ्या रुग्णाच्या वैद्यकीय देखभालीच्या किंवा उपचाराच्या संबंधात केलेल्या सेवांवर केलेला परंतु त्यात समाविष्ट न होणारा खर्च प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी ठरवील व तो खर्च रुग्णाकडून भरण्यात येईल.

(२) वैद्यकीय देखभाल किंवा उपचार यात एखाद्या सेवेचा समावेश होतो किंवा नाही असा कोणताही प्रश्न उपस्थित झाला तर तो महाराष्ट्र शासनाच्या आरोग्य सेवा संचालकांकडे विचारार्थ पाठवण्यात येईल व आरोग्य सेवा संचालक आवश्यक तर तो शासनाकडे पाठवील. शासनाचा निर्णय अंतिम राहील.

१३. मोफत वैद्यकीय देखभालीसाठी उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश आणि ओरिसा यांच्या शासनाशी केलेली परस्पर व्यवस्था :—

महाराष्ट्र शासनाने, उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश आणि ओरिसा यांच्या शासनांशी, त्या त्या शासनांच्या रुग्णालयांमध्ये शासकीय कर्मचाऱ्यांची वैद्यकीय देखभाल व त्यांच्यावर उपचार विनामूल्य करण्यासंबंधी पुढील शर्तीवर आपसात व्यवस्था केली आहे :—

(१) एका शासनाचा कर्मचारी इतर राज्यांच्या प्रदेशात कामासाठी राहिला असेल किंवा प्रवास करीत असताना आजारी होईल अशाच बाबतीत विनामूल्य वैद्यकीय उपचार (विशेष औषधांचा खर्च वगळून) मर्यादित राहतील.

(२) शासकीय कर्मचारी रजा घेऊन अन्य कोणत्याही राज्यात जातील अशा बाबतीत किंवा स्वतःच्या निवडीनुसार विशिष्ट वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा सल्ला घेण्यासाठी किंवा विशिष्ट संस्थेत उपचार करून घेण्यासाठी प्रवास करील त्याबाबतीत ही व्यवस्था लागू होणार नाही.

१४. कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या :—

शा.नि., न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०७६/७९८१९, दि. ६-५-६८.

ज्यांना ३ पेक्षा कमी मुले असतील अशा कुटुंबांनी ३ जिवंत मुलांइतके आपले कुटुंब मर्यादित ठेवलेले नसेल किंवा त्यांना ३ पेक्षा जास्त जिवंत मुले असतील अशा कुटुंबांनी आपले कुटुंब सध्या आहे एवढेच मर्यादित ठेवलेले नसेल अशा कुटुंबांना, वरील नियमानुसार शासकीय कर्मचाऱ्यांना आणि त्यांच्या कुटुंबियांना मिळणाऱ्या विनामूल्य वैद्यकीय उपचारासंबंधीच्या सवलती मिळणार नाहीत.

टीप :—हा नियम १५ ऑगस्ट १९६८ पासून अंमलात आला आहे.

१५. निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया केल्यानंतर त्या व्यक्तीला विनामूल्य वैद्यकीय उपचार अनुज्ञेय असणे :—

राज्यामध्ये कुटुंब नियोजन कार्यक्रम कार्यान्वित करण्यासाठी मंत्रिमंडळाच्या उप—समितीने दिलेल्या अहवालावर आधारित कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाच्या संबंधातील शासनाच्या धोरणानुसार, १५ ऑगस्ट १९६८ रोजी ज्यांची ३ पेक्षा अधिक मुले जिवंत आहेत अशा आईवडिलांनी (स्त्री—पुरुषांनी) त्या तारखेनंतर त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या आणखी वाढविली असली तरी सुद्धा, जी १५ ऑगस्ट १९६८ पूर्वी जन्मलेली आहेत अशा मुलांना वैद्यकीय सोयी मिळण्याच्या हक्कास कोणतीही बाधा येता कामा नये. आईवडिलांना तसेच ठरवून दिलेल्या मर्यादेपेक्षा अधिक असलेल्या जादा मुलाला विनामूल्य वैद्यकीय उपचारासंबंधीच्या सवलती मिळणार नाहीत. विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराच्या सवलती मिळण्याचा ज्यांना हक्क होता अशा मुलांना अनुज्ञेय असलेल्या विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराच्या सोयी मिळण्याचे चालूच राहील. परंतु जननक्षम गटात असताना जर आईवडिलांनी (शासकीय कर्मचारी किंवा त्याची पत्नी) निर्बीजीकरणाची शस्त्रक्रिया करून घेतली असेल आणि अशी शस्त्रक्रिया जेथे करण्यात आली त्या रुग्णालयाच्या किंवा दवाखान्याच्या प्रभारी असलेल्या सक्षम वैद्यकीय प्राधिकाऱ्याचे तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र सादर केले असेल तर शस्त्रक्रिया केल्याच्या तारखेपासून वैद्यकीय सवलती मिळण्याचा त्यांना पुन्हा हक्क राहील. परंतु ठरवून दिलेल्या मर्यादेहून अधिक असलेल्या मुलास / मुलांना अशा सवलती मिळणार नाहीत.

शा.नि.,न. वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी—१०७१/ ४१८०१/एस दि २९-४-७४.

१५—अ. मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी कर्मचाऱ्यास अपात्र ठरवण्यात आल्यानंतर, त्याने निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्यानंतर त्यास मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी पात्र ठरवणे :—

शासकीय कर्मचाऱ्यास मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी अपात्र ठरवण्यात आल्यानंतर, त्याने निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, उक्त कालावधीत वैद्यकीय देखभालविषयक नियमांचा कोणत्याही प्रकारे भंग झालेल्या नसल्यास, त्या शासकीय कर्मचाऱ्यास आणि त्याच्या विवाहसाथीस (स्पाऊस) त्यास वरीलप्रमाणे अपात्र ठरविण्यात आल्याच्या तारखेपासून मोफत वैद्यकीय उपचार मिळण्याचा हक्क प्राप्त झाल्याचे समजण्यात आले पाहिजे.

शासन निर्णय, सा.आ.वि.क्र. टीबीसी-१०-८१/२७०८/ पीएच—९, दि.२४-६-८५.

१६. निकडीच्या परिस्थितीमध्ये खाजगी रुग्णालयामध्ये केलेले आंतर उपचार, परदेशात केलेले उपचार, विशेषज्ञांनी केलेले उपचार आणि त्यांची प्रतिपूर्ती, साधनसामग्री आणि उप-यंत्रे यांवरील खर्चाची प्रतिपूर्ती :—

(१) शासकीय कर्मचाऱ्याने १८ विशेष आजारांच्याबाबतीत **निकडीच्या परिस्थितीमध्ये** काही प्रमाणात खाजगी रुग्णालयांमध्ये घेतलेल्या आंतर उपचारांकरिता त्याने केलेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीचा हक्क आहे.

शासन निर्णय, क्रमांक एमएजी—१०८१/४९०७/पीएच—९ ए, दि. १९—१०—८३ च्या परिच्छेद ३ मध्ये नमूद केलेल्या दरांनुसार, शासकीय रुग्णालयातील शुश्रुषालयीन दराच्या ५० टक्के रक्कम वसूल करून "रुग्णालयात ठेवण्यावर" (हॉस्पिटलायझेशन) झालेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यात आली पाहिजे.

या उपचाराच्या वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या मागण्या परिशिष्ट चार आणि पाचमधील "क" व "ड" ह्या विहित नमुन्यामध्ये सादर करण्यात आल्या पाहिजेत.

शा. नि., सा. आ. वि. क्र. एमएजी—१०८१/ ४९०७/ पीएच—९ए, दिनांक १९—१०—८३ १९—१०—८४ आणि २—१—८५.

(२) राज्य शासकीय रुग्णालयांमध्ये ज्या रोगांसाठी अद्यापि पुरेशा सोयी नाहीत अशा दिनांक २९—४—८५ च्या शासन निर्णयात जादा दाखल केलेल्या पुढील आजारांच्या बाबतीत, राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना व त्याच्या कुटुंबियांना दिनांक २९—४—१९८५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद ५ मधील सूचीत दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांमध्ये विशेषज्ञाकडील उपचाराचा फायदा घेता येईल.

(एक) उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी)

(दोन) मूत्रपिंड रोपण

(तीन) रक्ताचा कर्करोग

(चार) हृदयावरील शस्त्रक्रिया

अशा प्रकरणामध्ये प्रवासावरील खर्च वगळता, ज्या रुग्णालयामध्ये उपचार घेण्यात आले अशा संबंधित रुग्णालयाने आकारलेल्या संपूर्ण खर्चाची प्रतिपूर्ती करून देण्यात आली पाहिजे.

(३) ज्या आजारांसाठी भारतातील उपचारासाठी ज्या सोयी व्यापक प्रमाणात सुस्थापित झालेल्या नाहीत आणि आजारासाठी जे विदेशी उपचार उपलब्ध असल्याचे समजण्यात येते अशा सोयीसाठी, संचालक, आरोग्य सेवा यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने निश्चित केलेल्या आजारांच्या बाबतीत वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस परवानगी देण्यात आलेली आहे. ही प्रतिपूर्तीची रक्कम असे उपचार भारतात मुंबई येथील बॉम्बे हॉस्पिटलमध्ये घेण्यात आले असते तर जो खर्च आला असता त्या खर्चाएवढी मर्यादित असावी.

शा. नि., क्र. एमएजी–१०८४/४१५७/सीआर–१५६/पीएच-९ ए, दिनांक २९–४–८५.

अशा प्रकरणांमधील विमान प्रवासाच्या भाड्याच्या खर्चाची प्रतिपूर्तीसंबंधीचा विचार करण्यात येणार नाही. अशी अपवादात्मक प्रकरणे शासन निर्णय क्रमांक एमएजी–१०८४/४१५७/सीआर–१५६/पीएच–९ ए, दिनांक २९–४–८५ च्या परिच्छेद १ (३) मध्ये नमूद केलेली आहेत.

शा.नि., न.वि. व सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०८२/४११९/सीआर–६३/पीएच–९-अ, दिनांक ३१-१२-८४.

(४) शासकीय कर्मचाऱ्याने घेतलेल्या उपचारासाठी ज्यांची अत्यंत आवश्यकता आहे अशी किंमती उपयंत्रे व साधनसामग्री खरेदी करण्यावर झालेल्या खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस परवानगी देण्यात आली आहे.

(५) टाटा रुग्णालयामध्ये कर्क रोगावर केलेल्या उपचारांसाठी झालेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती चालू ठेवण्यात आली पाहिजे. तथापि स्पेशल नर्सिंग होममध्ये दाखल केल्यास झालेला खर्च पोट-नियम (१) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे विनियमित करण्यात येईल.

१७. **वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या पूर्वीच्या पद्धतीचे सुलभीकरण :—**

शासकीय कर्मचाऱ्याला वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळण्यात होणारा विलंब टाळण्यासाठी वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची पूर्वीची कार्यपद्धती सुलभ करण्यात येत आहे. प्रमाणकांवर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने प्रतिस्वाक्षरी करण्याची आवश्यकता नाही.

प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी नमुना (यथास्थिती) "अ" किंवा "ब" मध्ये एक प्रमाणपत्र देईल आणि त्या प्रमाणपत्राच्या आधारे, शासकीय कर्मचारी बाजारातून औषधे व उप-यंत्रे खरेदी करू शकेल आणि त्याची खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची मागणी, परिशिष्ट "दोन" आणि "तीन" मध्ये दिलेल्या नमुना "अ" किंवा "ब" मध्ये प्रमाणकासह सादर करू शकेल.

शा. नि., सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०८४/११६/पीएच–९ ए, दिनांक २१-७-८४ व २४–८–८४.

१८. **हृदय शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया, रक्ताचा कर्करोग आणि उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी) यांसाठी आगाऊ रक्कम देणे :—**

शासकीय कर्मचाऱ्यांना, हृदय शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया, रक्ताचा कर्करोग आणि उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी) यांच्या बाबतीत उपयंत्रे आणि किंमती औषधे खरेदी करता येण्यासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांना सहाय्य देण्यासाठी रुपये ४५,००० एवढी आगाऊ रक्कम, किंवा उपयंत्रे आणि किंमती औषधे यांवरील प्रत्यक्ष खर्च, यापैकी जो कमी असेल तेवढ्या खर्चाची रक्कम मंजूर करण्यात आली आहे.

शा. नि., सा. आ. वि. क्र. एमएजी–१०८३/४११९/पीएच–९ ए, दिनांक २१–८–८५.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

डी. टी. जोसेफ,
शासनाचे सचिव.

परिशिष्ट एक

केंद्र/राज्य शासकीय कर्मचारी आणि त्यांचे कुटुंबीय यांची वैद्यकीय देखभाल आणि/किंवा उपचार यांच्या संबंधात करण्यात आलेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या परताव्याची मागणी करण्याकरिता करावयाच्या अर्जाचा नमुना

टीप :—प्रत्येक रुग्णाकरिता स्वतंत्र नमुना वापरावा.

---

१. शासकीय कर्मचाऱ्याचे नाव व पदनाम (ठळक अक्षरात) :

२. कर्मचारी ज्या कार्यालयात नोकरीत आहे त्या कार्यालयाचे नाव. :

३. वित्तीय नियमांमध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे शासकीय कर्मचाऱ्याचे वेतन आणि इतर वित्तलब्धी स्वतंत्रपणे दर्शविण्यात याव्यात. :

४. कामाचे ठिकाण :

५. प्रत्यक्ष निवासस्थानाचा पत्ता :

६. रुग्णाचे नाव आणि शासकीय कर्मचाऱ्याशी त्याचे/तिचे नाते. :

टीप :—मुलांच्या बाबतीत वयसुद्धा नमूद करावे.

७. ज्या ठिकाणी रुग्ण आजारी झाला असेल ते ठिकाण :

८. आजाराचे स्वरूप व कालावधी :

९. मागणी केलेल्या रकमेचा तपशील :—

वैद्यकीय देखभाल

(एक) रोग लक्षणासाठी सल्ला देण्याची फी द्यावी—

(अ) ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा सल्ला घेतला असेल त्याचे नाव व पदनाम आणि ज्या रुग्णालयाशी किंवा दवाखान्याशी तो संबंधित असेल त्या रुग्णालयाचे किंवा दवाखान्याचे नाव. :

(ब) किती वेळा सल्ला घेण्यात आला ती संख्या आणि त्याच्या तारखा आणि प्रत्येक सल्ल्यासाठी दिलेली फी. :

(क) रुग्णालयाच्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या : रोगचिकित्सा कक्षात (कन्सल्टिंग रुम) सल्ला घेण्यात आला की रुग्णाच्या निवासस्थानी सल्ला घेण्यात आला, ते नमूद करावे.

(दोन) रोग निदान करताना करण्यात आलेल्या विकृति चिकित्साविषयक, अणुजीवशास्त्रीय, क्ष-किरणशास्त्रीय किंवा इतर तत्सम चाचण्यांसाठी आकारण्यात आलेली फी. त्यामध्ये पुढील गोष्टी नमूद कराव्यात—

(अ) ज्या रुग्णालयात किंवा प्रयोगशाळेत : चाचण्या घेण्यात आल्या होत्या त्या रुग्णालयाचे किंवा प्रयोगशाळेचे नाव.

(ब) प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधि- : काऱ्याच्या सल्ल्याने चाचणी घेण्यात आली होती किंवा कसे. घेण्यात आली असेल तर तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र सोबत जोडावे.

(तीन) बाजारातून खरेदी केलेल्या औषधांचा खर्च : (औषधांची सूची व रोखीच्या पावत्या जोडण्यात याव्यात).

विशेषज्ञांचा सल्ला घेणे

विशेषज्ञाला किंवा प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याव्यतिरिक्त किंवा प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याव्यतिरिक्त एखाद्या अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याला देण्यात आलेली फी. त्यामध्ये पुढील गोष्टी दर्शविण्यात याव्यात :—

(अ) ज्याचा सल्ला घेण्यात आला असेल त्या : विशेषज्ञाचे किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम व तो ज्या रुग्णालयाशी संलग्न असेल त्या रुग्णालयाचे नाव.

(ब) किती वेळा सल्ला घेण्यात आला ती संख्या : व जेव्हा सल्ला घेण्यात आला ती तारीख व प्रत्येक सल्ल्यासाठी आकारण्यात आलेली फी.

(क) सल्ला रुग्णालयात किंवा विशेषज्ञाच्या किंवा : वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या रोगचिकित्सा कक्षात (कन्सल्टिंग रुम) किंवा रुग्णाच्या निवासस्थानी घेण्यात आला होता किंवा कसे.

(ड) त्या प्रांताच्या मुख्य प्रशासकीय वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या पूर्वमान्यतेने व सल्ल्याने विशेषज्ञाचा किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा सल्ला घेण्यात आला होता किंवा कसे. तसा सल्ला घेण्यात आला असेल तर तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र जोडण्यात यावे. :

१०. मागणी केलेली एकूण रक्कम :

११. सहपत्रांची यादी :

१२. कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या म्हणजेच १५ ऑगस्ट १९६८ रोजी आणि त्यानंतर जिवंत असलेली मुले. :

शासकीय कर्मचाऱ्याने सही करून द्यावयाचे प्रतिज्ञापन

मी याद्वारे जाहीर करतो की, या अर्जामध्ये केलेली निवेदने माझ्या संपूर्ण माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी असून ज्या व्यक्तींवर वैद्यकीय खर्च करण्यात आला ती व्यक्ती पूर्णपणे माझ्यावर अवलंबून आहे.

शासकीय कर्मचाऱ्याची सही.
(कर्मचारी) ज्या कार्यालयाशी संबंधित
आहे त्या कार्यालयाचे नाव.

परिशिष्ट दोन

क्रमांक शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी/१०८४/११६/पीएच–९ ए, दिनांक २१–७–८४.

परिशिष्ट "अ"

.... येथे नोकरीत असलेल्या व श्री./श्रीमती .... यांची पत्नी/यांचा पती/यांचा मुलगा/यांची मुलगी/यांची आई/यांचे वडील/यांची बहिण असलेल्या श्री./श्रीमती/कुमार/कुमारी .... यांना पुढीलप्रमाणे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रमाणपत्र "अ"

(उपचारांसाठी रुग्णालयात दाखल करण्यात न आलेल्या रुग्णाच्या बाबतीत द्यावयाचे.)

मी, डॉ. .... याद्वारे असे प्रमाणित करतो की,

(अ) या रुग्णावर .... रुग्णालयात/माझ्या रोगचिकित्सा कक्षात (कन्सल्टिंग रुम) उपचार करण्यात आले होते आणि रुग्णास बरे वाटण्याकरितां/त्याची स्थिती अधिक खालावू नये याकरिता याबाबतीत मी लिहून दिलेली, खाली उल्लेखिलेली औषधे अत्यावश्यक होती. विहित केलेली औषधे ही, शासन निर्णय क्रमांक एमएजी–१०६८/६०११(ए)–पी, दिनांक ११ फेब्रुवारी १९७१, एमएजी–१०६८/६०५११/(ए)–पी, दिनांक २९ एप्रिल १९७२ आणि शा. नि. क्र. एमएजी–१०७२/एस, दिनांक २४ सप्टेंबर १९७३, या अन्वये, (वैद्यकीय खर्चाची) प्रतिपूर्ती मिळण्याजोग्या औषधांच्या प्रवर्गात समाविष्ट करण्यात आली असून, ती रुग्णांना पुरवठा करण्याकरिता .... (रुग्णालयाचे नाव) या रुग्णालयाच्या साठ्यात नाहीत व त्यामध्ये ज्यांच्याकरिता समान उपचारशास्त्रीय मूल्य असणारे (रोगनिवारण करण्याची तितकीच क्षमता असणारे) अधिक स्वस्त पदार्थ उपलब्ध आहेत अशा दुकानातच तयार करून मिळणाऱ्या औषधांचा तसेच मूलतः अन्नपदार्थ, शक्तीवर्धके (टॉनिक्स) किंवा जंतुनाशके यांचा समावेश होत नाही.

अनुक्रमांक १	औषधाचे/उपयंत्राचे नाव व त्यांचा प्रवर्ग दिनांक २	दररोजचे प्रमाण ३	एकूण आवश्यक असलेले प्रमाण ४
१	....		
२	....		
३	....		
४	....		
५	....		

(ब) रुग्णास ················ हा आजार असून/होता व ·············· पासून ················· पर्यंत मी त्याच्यावर/तिच्यावर उपचार करीत आहे/होतो.

(क) रुग्णावर प्रसूतिपूर्व/प्रसूत्युत्तर उपचार करण्यात आले नाहीत / आले नव्हते.

(ड) क्ष–किरण चाचण्या, प्रयोगशाळा चाचण्या इत्यादीकरिता रुपये ············ इतका खर्च करण्यात आला व तो करणे आवश्यक होते व माझ्या सल्ल्यावरून ················· (रुग्णालयाचे किंवा प्रयोगशाळेचे नाव) येथे या चाचण्या करण्यात आल्या.

(इ) रुग्णास रुग्णालयात दाखल करणे आवश्यक नाही / नव्हते.

ठिकाण ····················

दिनांक ····················

वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव, सही व पदनाम,
(अधिकारी) ज्या रुग्णालयाशी / दवाखाना
इत्यादीशी संबंधित असलेल्या रुग्णालयाचे /
दवाखान्याचे नाव व शिक्का.

परिशिष्ट तीन

जोडपत्र "ब"

..................येथे नोकरीस असलेल्या व श्री./श्रीमती............... यांची पत्नी/यांचा पती/यांचा मुलगा/यांची मुलगी/यांचे वडील/यांची आई असलेल्या श्री./श्रीमती/कुमार/ कुमारी .... यांना पुढील-प्रमाणे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रमाणपत्र "ब"

(उपचाराकरिता रुग्णालयात दाखल करण्यात आलेल्या रुग्णांच्या बाबतीत द्यावयाचे.)
(रुग्णालयातील त्या प्रकरणाच्या प्रभारी वैद्यकीय अधिकाऱ्याने यावर स्वाक्षरी करावी.)

मी, डॉक्टर..........................., याद्वारे असे प्रमाणित करतो की :—

(अ) ह्या रुग्णास माझ्या/डॉ. .... (वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम) यांच्या सल्ल्यावरून रुग्णालयात दाखल करण्यात आले होते.

(ब) हा रुग्ण .... येथे उपचार घेत असून रुग्णास बरे वाटण्याकरिता/त्याची स्थिती अधिक खालावू नये याकरिता याबाबतीत मी लिहून दिलेली, खाली उल्लेखिलेली औषधे अत्यावश्यक होती. विहित केलेली औषधे ही या प्रमाणपत्रासोबत जोडलेल्या जोडपत्र–एक/जोडपत्र–दोन/जोडपत्र–तीनच्या शा. नि. क्र. एमएएस–१०६८/६०५११/(ए)/पी, दिनांक ११ फेब्रुवारी, १९७१, क्र. एमएजी–१०७२–६००७२/एस, दि. २९ एप्रिल, १९७२ व शा. नि. क्र. एमएजी–१०७२–६००७२–एस, दि. २४ सप्टेंबर १९७३ मध्ये औषधांच्या प्रवर्गात समाविष्ट करण्यात आली असून रुग्णांना पुरवठा करण्याकरिता..................

(रुग्णालयाचे नाव) या रुग्णालयातील साठ्यात ही औषधे उपलब्ध नाहीत व यामध्ये, ज्यांच्या-करता समान उपचारशास्त्रीय मूल्य असणारे (रोगनिवारण करण्याची तितकीच क्षमता असणारे) अधिक स्वस्त पदार्थ उपलब्ध आहेत, अशा दुकानातच तयार करून मिळणाऱ्या औषधांचा तसेच मूलतः अन्नपदार्थ, शक्तिवर्धके किंवा जंतुनाशके यांचा समावेश होत नाही.

अनुक्रमांक १	औषधांचे/उपयंत्राचे नाव व त्याचा प्रवर्ग क्रमांक २	दररोजचे प्रमाण ३	एकूण आवश्यक असलेले प्रमाण ४
१	....	....	....
२	....	....	....
३	....	....	....
४	....	....	....
५	....	....	....

(क) रुग्णास .... हा आजार असून/होता व .... पासून .... पर्यंत मी त्याच्यावर/तिच्यावर उपचार करीत आहे/होतो.

(ड) क्ष–किरण चाचण्या, प्रयोगशाळा चाचण्या इत्यादीकरिता रु. .... इतका खर्च करण्यात आला व तो करणे आवश्यक होते व माझ्या सल्ल्यावरून .... (रुग्णालय किंवा प्रयोगशाळेचे नाव) येथे या चाचण्या करण्यात आल्या.

ठिकाण.......................

दिनांक.......................

रुग्णालयातील या प्रकरणातील प्रभारी
अधिकाऱ्याचे नाव, स्वाक्षरी व पदनाम
आणि रुग्णालयाचे नाव व शिक्का.

परिशिष्ट चार

नमुना "क"

तातडीच्या वैद्यकीय उपचारांकरिता शासकीय कर्मचाऱ्याला द्यावयाचे खर्चाचे प्रमाणपत्र

(उपचार करणाऱ्या खाजगी व्यवसायीने द्यावयाचे.)

याद्वारे असे प्रमाणित करण्यात येते की—

.... येथे .... या पदावर नोकरीस असलेल्या व .... या पत्त्यावर राहणाऱ्या श्री./श्रीमती .... यांची/यांचा, पत्नी/पती/ मुलगा/मुलगी/वडील/आई/भाऊ/बहीण श्री./श्रीमती .... याच्यावर/हिच्यावर दिनांक .... पासून .... पर्यंत तातडीने उपचार करण्याची गरज असलेला रुग्ण म्हणून .... यांनी पुढील उपचार केले होते :—

पुढील तक्रारींकरिता ....

....

....

दिसून आलेले प्रमुख लक्षण ....

....

....

आवश्यक ती तातडीची तपासणी व तिचे निष्कर्ष ....

....

....

रोगनिदान ....

उपचाराकरिता झालेला एकूण खर्च (जोडपत्र "ड") रुपये .... इतका होता, व त्याचा तपशील नमुना "ड" मध्ये देण्यात आला आहे. याद्वारे, असे प्रमाणित करण्यात येते की, तातडीच्या उपचारानंतर रुग्णाला पुढील उपचाराकरिता प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास भेटण्याचा सल्ला देण्यात आला होता.

दिनांक ....

स्वाक्षरी ....

डॉक्टराचे नाव ....

ठिकाण ....

नोंदणी क्रमांक ....

रुग्णालयाचे नाव ....

परिशिष्ट पाच

नमुना "ड"

खाजगी रुग्णालयात तातडीचे उपचार करण्यात आलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्याकरिता करण्यात आलेल्या खर्चाचे (तपशीलवार) प्रमाणपत्र

(उपचार करणाऱ्या डॉक्टरने भरावयाचे व जोडपत्र "क" ला जोडावयाचे)

रुग्णाचे नाव :

रुग्णालयात दाखल केल्याची तारीख :

रुग्णालयातून घरी पाठवल्याची तारीख :

रुग्णालयाचा नोंदणी क्रमांक :

अ) १) सल्ला :

२) दररोज रु. .... या दराने : दिनांक .... पासून .... पर्यंत एकूण .... दिवसांचा रुग्णालयात ठेवल्याचा खर्च.

३) शस्त्रक्रियेवरील खर्च :

४) शस्त्रक्रियागारात केलेला खर्च :

५) बधिरीकरणावरील खर्च :

६) दिलेल्या भेटी (व्हिजिटस्) :

अ) प्रत्येक भेटीसाठी (व्हिजिट) रु. .... : याप्रमाणे नेहमीच्या भेटीची संख्या

ब) प्रत्येक भेटीसाठी (व्हिजिट) रु. .... : प्रमाणे विशेष भेटीसाठी रुग्णाला .... या डॉक्टरांकडे जितक्या वेळा पाठवले ती संख्या.

डॉक्टर .... यांच्याकडे : दर भेटीसाठी (व्हिजिटला) रु. .... या दराने जितक्या वेळा पाठवले ती संख्या.

डॉक्टर .... यांच्याकडे : दर भेटीसाठी (व्हिजिटला) रु. .... या दराने, जितक्या वेळा पाठवले ती संख्या.

७) दररोज रुपये ········ या दराने ········ :
दिवस इन्क्युबेटरचा वापर केला.

८) प्रतिदिनी रुपये ········ या दराने ········ :
दिवस मॉनिटरचा वापर केला.

९) तपासण्या : अ) विकृतिचिकित्सा (पॅथॉलॉजी) : प्रयोगशाळा.

ब) क्ष–किरण छायाचित्रे :

क) प्रत्येक छत्स्पंद विद्युतलेखा- : साठी (ईसीजी) रुपये ······· प्रमाणे छत्स्पंद विद्युतलेखाचा खर्च.

ड) इतर :

ब) औषधे :

अनुक्रमांक	औषधाचे नाव	औषधाची किंमत (रुपये पैसे)
	·································	
	·································	
	एकूण ..	
	एकूण बेरीज (अ + ब) ..	

(यथार्थ अनुवाद)

न. ब. पाटील,
भाषा संचालक, महाराष्ट्र राज्य.

परिशिष्ट सहा

(केवळ मधुमेह झालेल्या रुग्णांवर उपचार केले असताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र)

याद्वारे असे प्रमाणित करण्यात येते की,

श्री./श्रीमती/कुमारी ....

[श्री./श्रीमती/कुमारी .... यांचे/यांची

पती/पत्नी/मुलगा/मुलगी/आई/वडील/भाऊ/बहीण]

.... विभागाचे कर्मचारी हे

माझ्या वैद्यकीय सल्ला कक्षात / रुग्णालयात मधुमेहाच्या रोगावर उपचार घेत असून दिनांक ....

पासून .... पर्यंतच्या कालावधीत त्यांच्या रोगाची

प्रारंभिक अवस्था असताना त्यावर उपचार करण्यासाठी / रुग्णालयात त्यांच्यावर उपचार करण्यासाठी

त्यांना "इन्सुलीन", "नादीसन" वगैरे औषधे देण्यात आली होती. उपरोक्त रुग्णाची प्रकृती गंभीर झाल्यामुळे त्यास रुग्णालयात ठेवणे भाग पडले.

त्यांच्या आजाराचे दिनांक .... रोजी निदान झाले.

अधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी

[नाव व पदनाम]

ठिकाण :

दिनांक :

रुग्णालय/वैद्यकीय सल्ला कक्ष/यातील
प्रभारी वैद्यकीय अधिकारी

टीप :—प्रत्यक्ष शासकीय कर्मचाऱ्यावरील उपचारांच्या बाबतीत प्रमाणपत्र द्यावयाचे असेल तर कंसातील मजकूर वगळण्यात यावा.

शामुको.—एच २–२,५२९ पु.–६.८८

शासकीय मुद्रणालय, कोल्हापूर.